Gemeente
Reusel - De Mierden

HOOGE MIERDE • HULSEL • LAGE MIERDE • REUSEL

Samen in beweging

2e Bestuursrapportage 2023

Peildatum 30 september 2023

Inhoudsopgave

Inleiding / leeswijzer 3

Samenvatting 4

Programma's
Programma 0 Bestuur en ondersteuning 6
Programma 1 Veiligheid 11
Programma 2 Verkeer en vervoer 13
Programma 3 Economie 16
Programma 4 Onderwijs 20
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie 22
Programma 6 Sociaal domein 26
Programma 7 Volksgezondheid en milieu 30
Programma 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing 35

Opvolging rapportage interim controle accountant 39

Inleiding / leeswijzer

Voor u ligt de 2e bestuursrapportage (berap) 2023, gebaseerd op de situatie per het einde van het 3e kwartaal 2023. Deze berap is qua indeling aangepast aan de programmabegroting 2023.

In april 2022 zijn met de Auditcommissie afspraken gemaakt over de verantwoording van de opgenomen doelstellingen in de bestuursrapportages. Dat betekent dat we op hoofdlijnen rapporteren. Dat kan dan gaan om inhoud, tijdsplanning en/of geld. We rapporteren als het gaat om belangrijke afwijkingen. In de bestuursrapportage zijn per programma de afspraken uit de begroting 2023 gekopieerd. Er is een vlak geel gemarkeerd als er over deze afspraak uit de begroting gerapporteerd wordt in deze bestuursrapportage. Die rapportage volgt dan onderaan in het betreffende programma. Onder afzonderlijke kopjes wordt per programma gerapporteerd over investeringskredieten (ook op inhoud, tijd en geld). Vervolgens worden nog majeure thema's belicht. En tot slot wordt in elk programma een opsomming gegeven van financiële bijstellingen.

Samenvatting

STAND VAN ZAKEN PER PROGRAMMA	Moment	2023	2024	2025	2026	2027
(x € 1.000)						
Programma 0. Bestuur en ondersteuning	**Start begrotingsjaar 2023**	**19.391**				
Wijziging 2e berap 2022 (structureel)	Wijziging 2e berap 2022	159				
Wijziging 2e berap 2022 (incidenteel)	Wijziging 2e berap 2022	-15				
Voordelig effect GRSK begrotingswijziging 2023	Begrotingswijziging 15 nov 22	60				
Wijziging obv nieuw beleid 2023-2026 (structureel)	Nieuw beleid 2023	209				
Wijziging obv nieuw beleid 2023-2026 (incidenteel)	Nieuw beleid 2023	270				
Wijziging 1e berap 2023 (structureel)	Wijziging 1e berap 2023	-24				
Wijziging 1e berap 2023 (incidenteel)	Wijziging 1e berap 2023	58				
Bestuursopdracht ontwikkelstrategie De Kempen	Begrotingswijziging 30 mei 2023	-18				
Overheveling jaarrekening 2022	Jaarrekening 2022	-84				
Overheveling jaarrekening 2022 (mutatie reserves)	Jaarrekening 2022	2.435				
Dekking reserve afschrijvingslast KTM F67	Begrotingswijziging 4 juli 2023	8				
Dekking reserve afschrijvingslast Clemensschool	Begrotingswijziging 3 oktober 2023	35				
	Stand voor 2e berap 2023	22.484				
	Start begrotingsjaar 2024		**21.407**	**21.609**	**19.946**	**20.191**
Wijziging 2e berap 2023 (structureel)	Wijziging 2e berap 2023	1.127	60	3	-21	341
Wijziging 2e berap 2023 (incidenteel)	Wijziging 2e berap 2023	-292				
NIEUW SALDO na 2e Berap 2023		***23.319***	***21.467***	***21.612***	***19.925***	***20.532***
Programma 1. Veiligheid	**Start begrotingsjaar 2023**	**-1.248**				
Wijziging 2e berap 2022 (incidenteel)	Wijziging 2e berap 2022	-10				
Wijziging 1e berap 2023 (structureel)	Wijziging 1e berap 2023	0				
Overheveling jaarrekening 2022	Jaarrekening 2022	-14				
	Stand voor 2e berap 2023	-1.272				
	Start begrotingsjaar 2024		**-1.454**	**-1.502**	**-1.552**	**-1.604**
Wijziging 2e berap 2023 (structureel)	Wijziging 2e berap 2023	-123				
NIEUW SALDO na 2e Berap 2023		***-1.395***	***-1.454***	***-1.502***	***-1.552***	***-1.604***
Programma 2. Verkeer en vervoer	**Start begrotingsjaar 2023**	**-2.116**				
Wijziging obv nieuw beleid 2023-2026 (structureel)	Nieuw beleid 2023	-50				
Wijziging obv nieuw beleid 2023-2026 (incidenteel)	Nieuw beleid 2023	-20				
Pilot uitbreiding OV-verbinding Reusel-Tilburg	Begr.wijziging 14 maart 2023	-38				
Wijziging 1e berap 2023 (structureel)	Wijziging 1e berap 2023	-30				
Wijziging 1e berap 2023 (incidenteel)	Wijziging 1e berap 2023	-73				
Kapitaallast KTM randweg A2 en F67	Begrotingswijziging 4 juli 2023	-9				
Overheveling jaarrekening 2022	Jaarrekening 2022	-222				
	Stand voor 2e berap 2023	-2.558				
	Start begrotingsjaar 2024		**-2.396**	**-2.299**	**-2.338**	**-2.384**
Wijziging 2e berap 2023 (structureel)	Wijziging 2e berap 2023	-23	-1	-1	-1	-1
Wijziging 2e berap 2023 (incidenteel)	Wijziging 2e berap 2023	37	-37			
NIEUW SALDO na 2e Berap 2023		***-2.544***	***-2.434***	***-2.300***	***-2.339***	***-2.385***
Programma 3. Economie	**Start begrotingsjaar 2023**	**-374**				
Wijziging obv nieuw beleid 2023-2026 (structureel)	Nieuw beleid 2023	-13				
Wijziging obv nieuw beleid 2023-2026 (incidenteel)	Nieuw beleid 2023	-28				
Wijziging 1e berap 2023 (structureel)	Wijziging 1e berap 2023	4				
Overheveling jaarrekening 2022	Jaarrekening 2022	-102				
	Stand voor 2e berap 2023	-513				
	Start begrotingsjaar 2024		**-36**	**-43**	**-18**	**-27**
Wijziging 2e berap 2023 (structureel)	Wijziging 2e berap 2023	215				
Wijziging 2e berap 2023 (incidenteel)	Wijziging 2e berap 2023	2.264				
NIEUW SALDO na 2e Berap 2023		***1.966***	***-36***	***-43***	***-18***	***-27***
Programma 4. Onderwijs	**Start begrotingsjaar 2023**	**-731**				
Wijziging obv nieuw beleid 2023-2026 (structureel)	Nieuw beleid 2023	-3				
Kapitaallast Clemensschool	Begrotingswijziging 3 oktober 2023	-36				
	Stand voor 2e berap 2023	-770				
	Start begrotingsjaar 2024		**-866**	**-875**	**-876**	**-892**
Wijziging 2e berap 2023 (structureel)	Wijziging 2e berap 2023	-32	-10	-10	-10	
NIEUW SALDO na 2e Berap 2023		***-802***	***-876***	***-885***	***-886***	***-892***

STAND VAN ZAKEN PER PROGRAMMA	Moment	2023	2024	2025	2026	2027
Programma 5. Sport, cultuur en recreatie	**Start begrotingsjaar 2023**	**-2.155**				
Wijziging 2e berap 2022 (structureel)	Wijziging 2e berap 2022	-1				
Wijziging obv nieuw beleid 2023-2026 (structureel)	Nieuw beleid 2023	-25				
Wijziging obv nieuw beleid 2023-2026 (incidenteel)	Nieuw beleid 2023	-10				
Uitbreiding basisvoorziening VV De Zuiderburen	Begr.wijziging 18 april 2023	-5				
Wijziging 1e berap 2023 (structureel)	Wijziging 1e berap 2023	-9				
Wijziging 1e berap 2023 (incidenteel)	Wijziging 1e berap 2023	-15				
Overheveling jaarrekening 2022	Jaarrekening 2022	-32				
	Stand voor 2e berap 2023	-2.252				
	Start begrotingsjaar 2024		**-2.398**	**-2.441**	**-2.483**	**-2.481**
Wijziging 2e berap 2023 (structureel)	Wijziging 2e berap 2023	-8				
NIEUW SALDO na 2e Berap 2023		***-2.260***	***-2.398***	***-2.441***	***-2.483***	***-2.481***
Programma 6. Sociaal domein	**Start begrotingsjaar 2023**	**-11.130**				
Wijziging 2e berap 2022 (structureel)	Wijziging 2e berap 2022	-29				
Wijziging obv nieuw beleid 2023-2026 (structureel)	Nieuw beleid 2023	-105				
Wijziging 1e berap 2023 (structureel)	Wijziging 1e berap 2023	190				
Wijziging 1e berap 2023 (incidenteel)	Wijziging 1e berap 2023	7				
Overheveling jaarrekening 2022	Jaarrekening 2022	-1.300				
	Stand voor 2e berap 2023	-12.367				
	Start begrotingsjaar 2024		**-12.635**	**-12.779**	**-12.722**	**-12.684**
Wijziging 2e berap 2023 (structureel)	Wijziging 2e berap 2023	-82				
NIEUW SALDO na 2e Berap 2023		***-12.449***	***-12.635***	***-12.779***	***-12.722***	***-12.684***
Programma 7. Volksgezondheid en milieu	**Start begrotingsjaar 2023**	**-675**				
Wijziging 2e berap 2022 (structureel)	Wijziging 2e berap 2022	-25				
Wijziging obv nieuw beleid 2023-2026 (structureel)	Nieuw beleid 2023	-14				
Wijziging obv nieuw beleid 2023-2026 (incidenteel)	Nieuw beleid 2023	-11				
Overheveling jaarrekening 2022	Jaarrekening 2022	-436				
	Stand voor 2e berap 2023	-1.161				
	Start begrotingsjaar 2024		**-869**	**-889**	**-924**	**-959**
Wijziging 2e berap 2023 (structureel)	Wijziging 2e berap 2023	-358				
NIEUW SALDO na 2e Berap 2023		***-1.519***	***-869***	***-889***	***-924***	***-959***
Programma 8. VHROSV	**Start begrotingsjaar 2023**	**-1.333**				
Wijziging 2e berap 2022 (structureel)	Wijziging 2e berap 2022	-100				
Wijziging 2e berap 2022 (incidenteel)	Wijziging 2e berap 2022	-273				
Wijziging obv nieuw beleid 2023-2026 (incidenteel)	Nieuw beleid 2023	-200				
Wijziging 1e berap 2023 (incidenteel)	Wijziging 1e berap 2023	-12				
Overheveling jaarrekening 2022	Jaarrekening 2022	-245				
	Stand voor 2e berap 2023	-2.163				
	Start begrotingsjaar 2024		**-1.298**	**-1.270**	**-1.329**	**-1.391**
Wijziging 2e berap 2023 (structureel)	Wijziging 2e berap 2023	121				
Wijziging 2e berap 2023 (incidenteel)	Wijziging 2e berap 2023	50	-50			
NIEUW SALDO na 2e Berap 2023		***-1.992***	***-1.348***	***-1.270***	***-1.329***	***-1.391***

TOTALEN:		2023	2024	2025	2026	2027
(x € 1.000)						
TOTAAL SALDO voor 2023 o.b.v. begroting 2023-2026	**Totaal programma's**	**-572**	**-545**	**-489**	**-2.296**	**-2.231**
Inclusief eerdere begrotingswijzigingen	waarvan structureel	271	51	-337	-2.215	-2.184
TOTAAL SALDO vanaf 2024 o.b.v. begroting 2024-2027	waarvan incidenteel	-843	-596	-152	-81	-47
MUTATIES Begrotingswijziging 2e Berap 2023	**Totaal mutaties**	**2.896**	**-38**	**-8**	**-32**	**340**
	waarvan structureel	837	49	-8	-32	340
	waarvan incidenteel	2.059	-87	0	0	0
TOTAAL VAN ALLE PROGRAMMA'S						
SALDO na 2e Berap 2023	**Totaal programma's**	**2.324**	**-583**	**-497**	**-2.328**	**-1.891**
	waarvan structureel	1.108	100	-345	-2.247	-1.844
	waarvan incidenteel	1.216	-683	-152	-81	-47

Programma 0. Bestuur en ondersteuning

Portefeuillehouder	Thema
Burgemeester Van de Ven	Bestuur en organisatie, Samen Doen
Wethouder Rombouts	Belastingen, Planning en Controlcyclus, Financiën

Wat gaan we doen?

0.1 Bestuur			
Ambities: Samenwerken met andere gemeenten als het meerwaarde heeft.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
A	Meerwaarde bereiken door samenwerking met andere Kempengemeenten.	A.1	Als Kempengemeenten trekken we, ambtelijk en bestuurlijk, vaak samen op, soms in wisselende samenstellingen. Mochten uit het Kempencongres in het najaar actiepunten voortkomen dan worden die komend jaar opgepakt.
B	Op thema's die zich daarvoor lenen samenwerken met andere gemeenten.	B.1	We plannen thematisch bij gezamenlijke projecten en voor wat betreft de hulpdiensten bestuurlijke overleggen in met gemeente Hilvarenbeek en de aangrenzende buurgemeenten in België. We blijven deelnemen aan BeNeGo (Belgisch Nederlands Grensoverleg). In 2022 zijn we toegetreden tot de K80, een netwerk van kleine gemeenten in Nederland. Dit was in eerste instantie om de belangen van kleinere gemeenten op financieel gebied beter te waarborgen, maar ook op andere thema's kunnen deze, met name plattelandsgemeenten, elkaar vinden en versterken zodat een gezamenlijke lobby in Den Haag meer kracht kan worden bijgezet. Na de eerste aftrap in 2022 wordt dit voortgezet in 2023.
Ambities: Inwoners betrekken bij de lokale politiek.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
C	De politiek dichter bij de inwoners brengen.	C.1	We maken een presentatie/communicatieplan voor de raad en nemen dit op in een jaarplanning om vaker op locatie iets te organiseren om in gesprek te gaan (commissie op locatie, bustour en bezoek op locatie).
D	Jongeren dichter bij de politiek brengen.	D.1	Raadsleden moeten dit zelf gaan trekken en organiseren (jongerenraad). Daarnaast zullen we jongeren betrekken bij onderwerpen waarop het van toepassing is (bijv. middels een jongerenpanel).
Ambities: Samen Doen continueren.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
E	Een vervolg geven aan Samen Doen.	E.1	Na de afgelopen coronaperiode is het goed om de bedoeling van 'Samen Doen' weer opnieuw onder de aandacht te brengen, zowel intern binnen onze gemeentelijke organisatie, als extern naar onze inwoners toe. In 2023 geven we hier een vervolg aan.

0.2	Burgerzaken		
Ambitie: Dienstverlening loket Burgerzaken laten aansluiten bij behoeften inwoners			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
A	Onderzoeken of de dienstverlening van het loket Burgerzaken op dit moment aansluit bij de behoeften van onze inwoners.	A.1	Via een vragenformulier vragen we aan inwoners of er behoefte is aan verruiming van de openingstijden. Vervolgens wordt financieel in kaart gebracht wat de extra kosten zijn van een eventuele verruiming van de openingstijden en zal hierover een besluit worden genomen.
0.4	Overhead		
Ambities: Actieve communicatie in begrijpelijke, toegankelijke taal.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
A	Onze inwoners actief informeren en daarbij communiceren in heldere, begrijpelijke taal.	A.1	We communiceren, waar mogelijk, op een begrijpelijk taalniveau (B1 eenvoudig Nederlands) met onze inwoners.
B	Als gemeentelijke organisatie laten zien wie we zijn, waar we voor staan en waar we mee bezig zijn.	B.1	We blijven meerdere online en offline communicatiekanalen gebruiken en richten ons daarbij ook op nieuwe vormen van communicatie, zoals bewegend beeld.
C	Toegankelijke communicatievormen voor alle inwoners.	C.1	We gebruiken een begrijpelijk taalniveau en volgen de landelijke eisen en afspraken om onze website en sociale media voor iedereen (digi)toegankelijk te houden.
Ambities: Dienstverlening op niveau.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
D	We zeggen wat we doen en doen wat we zeggen en managen daarbij de verwachtingen van onze inwoners.	D.1	Na de afgelopen coronaperiode is het goed om onze Servicenormen weer opnieuw onder de aandacht te brengen, zowel intern binnen onze gemeentelijke organisatie, als extern naar onze inwoners toe. In 2023 geven we hier een vervolg aan.
Ambities: Informatiehuishouding op orde.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
E	Onze informatiehuishouding is op orde, daarbij beschermen we de informatie zo goed als mogelijk en hebben aandacht voor de dienstverlening naar onze inwoners.	E.1	We stellen een visie op informatiemanagement op en leggen deze vast in een informatiebeheerplan. Aangezien dit een veelomvattend en doorlopend proces is en niet alles in 2023 kan worden gerealiseerd, omdat er steeds nieuwe aandachtspunten bij komen, wordt hiervoor een prioritering opgesteld. Daarnaast blijven we zo goed als mogelijk voldoen aan de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) en richten hiervoor een ISMS (Information Security Management System) in zodat inzichtelijk gemaakt wordt welke risico's we lopen en verbeterplannen kunnen worden opgesteld.
F	Inzetten op deregulering van regels en vereenvoudiging van processen.	F.1	We actualiseren de Verordening commissie bezwaarschriften en het klachtenprotocol. Daarbij kijken we naar wat in de praktijk nodig is en schrappen we overbodige regels.
0.6	OZB		
Ambitie: OZB-verhogingen beperken			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
A	Belastingopbrengsten op peil houden.	A.1	Verhoging van tarieven met het inflatiepercentage is noodzakelijk om in de pas te blijven met de lastenontwikkeling.

0.8 Overige baten en lasten			
Ambitie: Sluitende begroting en kosten beheersbaar houden			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
A	Een structureel sluitende begroting.	A.1	We stellen zo nodig de ambities bij op basis van de beschikbare middelen.
B	Gebruik maken van subsidiemogelijkheden om eigen gestelde doelen te realiseren.	B.1	Via onder meer het subsidie adviesbureau TRIAS zoeken we permanent naar mogelijkheden om subsidie te krijgen in relatie tot onze plannen. Op die wijze proberen we de beschikbare middelen te vergroten.

Afwijkingen ten opzichte van de planning (geld, tijd, inhoud):

0.1-A.1 Samenwerking GRSK

Tegelijk met de begroting 2024-2027 heeft de GRSK ook een begrotingswijziging voor 2023 vastgesteld. Daar is een zienswijzetraject aan voorafgegaan. Wij verwijzen naar het raadsvoorstel RA23.037. Niet alle zienswijzen zijn overgenomen, waardoor de kosten voor Reusel-De Mierden in 2023 stijgen met € 216.969 structureel.
Dit wordt voor een groot deel veroorzaakt door autonome kostenstijgingen (inflatie, stijging loonkosten als gevolg van CAO e.d.). Verder stijgen de kosten van het SSC door investeringen in Office365, vervanging van VDI-werkplekken, het applicatielandschap van de afdeling Maatschappelijke Dienstverlening, een module landmeetkunde en een rioolviewer. Bij MD stijgen de kosten als gevolg van noodzakelijke uitbreiding van de personele capaciteit.

0.2-A.1: Onderzoeken of de dienstverlening van het loket Burgerzaken op dit moment aansluit bij de behoeften van onze inwoners

Vanuit de inwoners ontvangen wij geen signalen dat de openingstijden op dit moment niet voldoen aan de behoeften. Wij achten het daarom niet nodig om een grootschalig onderzoek te doen waar veel geld en tijd in gaat zitten.

0.4-D.1: We zeggen wat we doen en doen wat we zeggen en managen daarbij de verwachtingen van onze inwoners

In 2023 hebben we onze servicenormen gecontinueerd. In 2024 gaan we hier extra aandacht aan besteden.

0.4 -E.1: Onze informatiehuishouding is op orde, daarbij beschermen we de informatie zo goed als mogelijk en hebben aandacht voor de dienstverlening naar onze inwoners

Vanwege het personeelsverloop is hierin vertraging opgelopen en wordt het doorgetrokken naar 2024.

Afwijkingen in investeringskredieten (geld, tijd inhoud):

Software digitaliseringsproject

Dit krediet mag worden afgesloten. De meeste software wordt via budget SSC beschikbaar gesteld en om die reden is krediet niet meer benodigd.

Vervanging iPads

Dit krediet mag worden afgesloten. iPads worden voortaan via budget SSC beschikbaar gesteld. Dit is de laatste keer gebeurd na raadsverkiezingen 2022.

Vervanging camerabeveiligingssysteem

Dit project is afgerond en het krediet kan worden afgesloten.

Kredieten Zoutstrooiers

Krediet mag afgesloten worden. Zoutstrooier is aangeschaft.

Digitale handtekening

Dit krediet mag worden afgesloten, dit is in de 2e berap van 2022 reeds gerapporteerd maar per abuis open blijven staan.

Materieel buitendienst 2023

Voor de aanschaf van onze nieuwe voertuigen is een tekort op dit krediet van € 40.000. De oorzaak hiervan is de aanhoudende prijsstijging de laatste 3 jaar. De voertuigen zijn reeds besteld en worden dit najaar geleverd. Verzoek dit krediet te wijzigen van € 260.000 naar € 300.000.

Majeure thema's:
Geen majeure thema's.

Financiële bijstellingen:
Vernieuwing huisstijl (€ 15.000 nadeel, incidenteel in 2023)
Het serviesgoed in het gemeentehuis wordt vervangen in verband met de nieuwe huisstijl (logo) en het feit dat plastic koffiebekers vanaf 1 januari niet meer gebruikt mogen worden.

Reisdocumenten (€ 22.000 voordeel, structureel in 2023):
Er is voor 2023 een groter aantal reisdocumenten aangevraagd dan begroot, om die reden worden de ontvangen leges bijgesteld met € 46.000. De afdracht van rijksleges wordt bijgesteld met € 24.000. Per saldo een voordeel van € 22.000. De begroting vanaf 2024 is hier al op aangepast.

Extra verkiezingen (€ 30.000 nadeel, incidenteel in 2023)
Vanwege de extra verkiezingen voor de Tweede Kamer op 22 november 2023 is een extra bedrag van € 30.000 nodig.

Energiekosten huisvesting (€ 30.000 nadeel, structureel in 2023)
Het exploitatiebudget 2023 is reeds volledig besteed en er moeten nog 4 á 5 maanden geboekt worden aan energiekosten 2023. Voor 2024 zijn er structureel andere bedragen in de begroting geraamd.

Rente opgenomen geldleningen is lager (€ 93.000 voordeel, structureel in 2023)
We verwachten dat de rente over de opgenomen geldleningen aan het einde van het jaar op circa € 60.000 uitkomt. Om die reden kan het begrote bedrag voor 2023 met € 93.000 naar beneden worden bijgesteld.

Krediet materieel buitendienst (€ 40.000 investering in 2023; structurele kapitaallast € 4.200)
Reeds onder het kopje "afwijkingen in investeringskredieten" is gemeld dat er € 40.000 extra krediet beschikbaar gesteld dient te worden voor de aanschaf van materieel buitendienst. De kapitaallast bedraagt € 4.200.

Subsidie GGA-Kempenland-West (€ 32.000 voordeel, incidenteel in 2023)
Er is € 32.000 subsidie ontvangen voor het project GGA (Groenblauwe Gebiedsgerichte Aanpak)-Kempenland-West. Deze wordt ingezet voor de ambtelijke inzet in dit project.

Reiskosten woon-werkverkeer (€ 25.000 nadeel, structureel vanaf 2023)
De tijdelijke regeling vergoeding woon-werkverkeer is met ingang van 1 januari 2023 structureel vastgesteld. Werknemers ontvangen dan per kilometer (vanaf de eerste kilometer) de maximaal fiscaal vrijgestelde reiskostenvergoeding. Gebaseerd op de ervaringsgegevens uit 2022 en rekening houdend met de verhoogde bedragen (van € 0,19 naar € 0,21 per km en van € 2 naar € 3 per dag) moet de raming voor reiskostenvergoedingen opgehoogd worden met € 18.000 en de raming voor thuiswerkvergoeding moet op € 7.000 geraamd worden. De structurele begrotingsruimte neemt hierdoor af met € 25.000.

Algemene uitkering septembercirculaire 2023 (€ 1.134.491 voordeel, structureel in 2023, € 79.422 in 2024, € 21.768 in 2025 en nadeel in 2026 van € 2.171)
De ramingen voor 2023 zijn in de begroting geraamd op basis van de meicirculaire 2022 en in de 2e berap 2022 bijgesteld op basis van de septembercirculaire 2022. Op dat jaar werken de mutaties uit de decembercirculaire 2022 en de mei- en septembercirculaire 2023 nog door.
De raming voor de jaren 2024 en volgende zijn in de begroting opgenomen op basis van de meicirculaire 2023, zodat daarop alleen nog aanpassing plaatsvindt op basis van de septembercirculaire 2023. De stijgingen worden vrijwel volledig veroorzaakt door hogere indexpercentages voor lonen en prijzen. Voor zover er taakuitbreidingen ten grondslag liggen aan de stijgingen, worden deze gereserveerd als dekking voor de lasten die aan die taken verbonden zijn. Ook in de septembercirculaire 2023 zijn de indexpercentages opgehoogd ten opzichte van de meicirculaire 2023 (met gemiddeld 1,1%). Op de kosten hebben wij in de begroting 2024-2027 de indexpercentages uit de meicirculaire toegepast. Omdat in september de indexen extra zijn opgehoogd, mag verwacht worden dat de kosten ook meer zullen stijgen. Dat pleit ervoor een stelpost voor loon- en prijsstijgingen op te nemen. Wij stellen voor deze te bepalen op € 150.000, welke uiteraard structureel doorwerken.
Rekening houdend met deze stelpost wordt het structurele begrotingssaldo positief beïnvloed met € 1.134.491 in 2023, € 79.422 in 2024, € 21.768 in 2025 en negatief in 2026 met € 2.171.

Mutaties reserves in verband met terugdraaien krediet fietspad Sleutelstraat-Weijereind
Het krediet voor fietspad Sleutelstraat-Weijereind is teruggedraaid omdat de realisatie daarvan niet mogelijk/haalbaar is. Het bedrag van € 580.000 valt terug in de algemene reserve.

Mutaties reserves in verband met bestemmingsreserve afschrijvingslasten extra lokaal BS Akkerwinde
Ter dekking van de uitbreiding van een extra klaslokaal in basisschool De Akkerwinde in Hooge Mierde wordt er voor een bedrag van € 40.000 een bestemmingsreserve gevormd voor de afschrijvingslast ten laste van het vrij besteedbare deel van de algemene reserve.

Mutaties begrotingswijziging GRSK (2023) (€ 59.000 nadeel, structureel in 2023)
Zoals hiervoor onder 0.1-A.1 al is aangegeven, levert de begrotingswijziging van de GRSK per saldo een nadeel op van € 216.969 structureel. Daarvan heeft € 59.000 betrekking op programma 0.

Detachering personeel (€ 54.000 voordeel, incidenteel in 2023)
Detachering van personeel aan gemeente Eersel en Samenwerking De Kempengemeenten voor werkzaamheden RO.

Inhuur personeel / dekking uit stelpost kostenontwikkeling en dekking uit openstaande vacatures (budgettair neutraal)
Het budget voor inhuur van personeel dient met € 761.000 te worden bijgeraamd. Dit is onder andere voor de opvang van langdurig zieken, opvangen van openstaande vacatures, extra inzet op belastingen in het kader van de vele bezwaren vanuit de no-cure-no-pay bureaus, opvang zwangerschap, extra inzet bij P&O in het kader van de overgang naar een nieuw systeem en extra inhuur bij het leidinggevend kader om alle nieuwe medewerkers te kunnen begeleiden om goed in hun functie te kunnen groeien.

Onttrekking bestemmingsreserve Ontwikkeling Buitengebied (€ 67.000 voordeel, incidenteel in 2023)
Ter dekking van de inhuur binnen Team Ruimtelijke Ontwikkeling wordt € 67.000 uit de bestemmingsreserve Ontwikkeling Buitengebied onttrokken.

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Lasten					
Programmabegroting 2023-2026	-8.644				
Programmabegroting 2024-2027		-8.546	-9.077	-9.443	-9.719
Begrotingswijziging tot 2e berap 2023	-71				
Effecten 2e berap 2023 (structureel)	-199	-179	-179	-179	-179
Effecten 2e berap 2023 (incidenteel)	495				
Totaal Lasten	-8.419	-8.725	-9.256	-9.622	-9.898
Baten					
Programmabegroting 2023-2026	28.035				
Programmabegroting 2024-2027		29.953	30.686	29.389	29.910
Begrotingswijziging tot 2e berap 2023	3.164				
Effecten 2e berap 2023 (structureel)	1.326	239	182	158	520
Effecten 2e berap 2023 (incidenteel)	-787				
Totaal Baten	31.738	30.192	30.868	29.547	30.430
Saldo baten en lasten na 2e berap 2023	**23.319**	**21.467**	**21.612**	**19.925**	**20.532**

Programma 1. Veiligheid

Portefeuillehouder	Thema
Burgemeester Van de Ven	Crisisbeheersing en brandweer Openbare orde en veiligheid

Wat gaan we doen?

1.1	Crisisbeheersing en brandweer		
Ambities: Versnellen aanrijtijden hulpdiensten op de agenda houden			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
A	Aandacht houden voor het versnellen van de aanrijtijden van onze hulpdiensten.	A.1	We houden dit onderwerp actueel op de bestuurlijke agenda in de Veiligheidsregio. We continueren alternatieven, zoals de first responder en ondersteunen nieuwe initiatieven, zoals dynamisch alarmeren van de brandweer zodat de snelste en/of meest geschikte brandweereenheid wordt ingezet op een incident. Daarnaast stimuleren we maatregelen in het kader van zelfredzaamheid van onze inwoners.
Ambities: Risico op natuurbranden beperken.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
B	Het borgen van een goede samenwerking met omliggende gemeenten en voorlichting geven aan inwoners op het gebied van natuurbranden.	B.1	Op regelmatige basis worden de Risico Index Natuurbranden (RIN) gezamenlijk geactualiseerd. Een RIN geeft inzicht in de kans op het ontstaan van een onbeheersbare brand en op de mogelijke impact van een brand. Daarnaast geven we samen met de Veiligheidsregio voorlichting aan inwoners hoe natuurbranden te voorkomen.
1.2	Openbare orde en veiligheid		
Ambities: Dekkend buurtpreventienetwerk.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
A	Een dekkend buurtpreventienetwerk in alle kernen.	A.1	We organiseren bijeenkomsten met voorlichting over buurtpreventie en bij meldingen worden inwoners gestimuleerd zich aan te sluiten bij buurtpreventienetwerken.
Ambities: Goede samenwerking met alle ketenpartners op het gebied van leefbaarheid, toezicht en handhaving en veiligheid.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
B	De inzet van onze buitengewone opsporingsambtenaren (boa's) is primair gericht op leefbaarheid: een schone en veilige leefomgeving voor onze inwoners.	B.1	We geven informatie over de rol van de buitengewone opsporingsambtenaren (boa's), ze zijn zichtbaar aanwezig in onze kernen en gaan in gesprek met inwoners en ondernemers.
C	Een goede samenwerking met alle ketenpartners op het gebied van leefbaarheid, toezicht en handhaving en veiligheid, alsmede met zorgpartners, uit het oogpunt van vroeg-signalering en preventie 'voorkomen is beter dan genezen'.	C.1	We zetten bestaande samenwerkingen voort, zoals het Kempen Interventie Team (KIT), Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC) en het Zorg- en veiligheidshuis. In 2023 is er extra aandacht voor het lokaal optimaliseren van een goede samenwerkingsstructuur op basis van complementaire rollen, bevoegdheden en bestuurlijke verantwoordelijkheden. We streven daarbij naar een goede afstemming met andere beleidsterreinen, zoals onze zorgpartners, die ook een bijdrage leveren aan het veiligheidsbeleid.

Ambities: Verhogen weerbaarheid en meldingsbereidheid, ook op het gebied van digitale veiligheid.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
D	Verhogen van de maatschappelijke en bestuurlijke weerbaarheid.	D.1	We zetten in op het verhogen van de meldingsbereidheid onder inwoners, bijvoorbeeld met Meld Misdaad Anoniem (MMA), om het laagdrempelig melden van veiligheidszaken te stimuleren. De inzet op Ondermijning wordt voortgezet, zowel landelijk, als via het Regionaal Veiligheidsplan (RVP) Oost-Brabant en het Integraal Veiligheidsplan (IVP) de Kempen 2023-2026, alsmede naar aanleiding van de uitkomsten van het wijkversterkingsplan Lage Mierde.
E	Bewustwording van onze inwoners op het gebied van digitale veiligheid (cybercrime, cybersecurity) verhogen.	E.1	Digitale Veiligheid is één van de prioriteiten uit het RVP Oost-Brabant en IVP de Kempen 2023-2026. In het uitvoeringsplan wordt hier nader op ingegaan.

Afwijkingen ten opzichte van de planning (geld, tijd, inhoud):
Geen afwijkingen in programma 1.

Afwijkingen in investeringskredieten (geld, tijd inhoud):
Geen afwijkingen in investeringskredieten.

Majeure thema's:
Geen majeure thema's.

Financiële bijstellingen:
Bijdrage Veiligheidsregio Brabant Zuidoost (VRBZO) (€ 45.000 nadeel, structureel in 2023)
Middels de 1e begrotingswijziging is de bijdrage van de gemeente Reusel-De Mierden aan de VRBZO met € 45.000 toegenomen. Deze wijziging dient in deze 2e berap 2023 te worden bijgeraamd. De gevolgen voor de jaren 2024 en verder zijn reeds verwerkt in de programmabegroting 2024-2027.

Mutaties begrotingswijziging GRSK (2023) (€ 78.000 nadeel, structureel in 2023)
Zoals in programma 0 onder 0.1-A.1 al is aangegeven, levert de begrotingswijziging van de GRSK per saldo een nadeel op van € 216.969 structureel. Daarvan heeft € 78.000 betrekking op programma 1.

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten					
Programmabegroting 2023-2026	-1.304				
Programmabegroting 2024-2027		-1.518	-1.566	-1.617	-1.670
Begrotingswijziging tot 2e berap 2023	-32				
Effecten 2e berap 2023 (structureel)	-123				
Effecten 2e berap 2023 (incidenteel)					
Totaal Lasten	-1.459	-1.518	-1.566	-1.617	-1.670
Baten					
Programmabegroting 2023-2026	56				
Programmabegroting 2024-2027		64	64	65	66
Begrotingswijziging tot 2e berap 2023	8				
Effecten 2e berap 2023 (structureel)					
Effecten 2e berap 2023 (incidenteel)					
Totaal Baten	64	64	64	65	66
Saldo baten en lasten na 2e berap 2023	**-1.395**	**-1.454**	**-1.502**	**-1.552**	**-1.604**

Programma 2. Verkeer en vervoer

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Van de Noort	Inrichting en beheer van openbare ruimte
Wethouder Rombouts	Bereikbaarheidsagenda, GVVP, slimme mobiliteit, openbaar vervoer

Wat gaan we doen?

2.1 Verkeer, wegen en water

Ambities:
Verbeteren bereikbaarheid, verkeersveiligheid en leefbaarheid.

	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
A	Zwaar verkeer uit de kernen weren.	A.1	Herinrichting van doorgaande route (Willibrordlaan) in Hulsel voor fietsverkeer. Voor het centrum van Hooge Mierde zal verder gegaan worden met het maken van een voorontwerp.
B	Goede bereikbaarheid van onze gemeente vanaf de snelweg.	B.1	In 2023 start een bestuurlijke lobby met BO MIRT (Bestuurlijke Overleggen Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport) en Provincie over een mogelijke aansluiting op de A67. Dit indien mogelijk samen oppakken met gemeente Bladel.
C	Veilige fietsverbindingen voor schoolgaande jeugd evenals veilige verbindingen naar bedrijventerreinen en het stedelijk gebied.	C.1	In 2023 onderzoeken we of de aanleg van een directe fietsverbinding tussen de rotonde met de Haas (N269) en de rotonde bij Faes (N284-Kleine Hoeven) nabij de Randweg, een meerwaarde heeft voor onze inwoners, recreanten en voor werknemers op de bedrijventerreinen Kleine Hoeven en Lange Voren.
D	Sleutelstraat-Weijereind veilig inrichten voor het langzaam verkeer.	D.1	In 2023 wordt gestart met de aankoop van gronden voor de aanleg van de veilige fietsverbinding.
E	Realiseren van verkeersveilige schoolomgevingen.	E.1	In 2023 zal de gemeente de directe omgeving van de Leilinde in Reusel en Clemensschool in Hulsel qua verkeersveiligheid verbeteren.
F	Schoolroutes voorzien van goede openbare verlichting en onderzoeken of er plaatsen zijn waar de openbare verlichting verbetering behoeft.	F.1	Deze inventarisatie wordt in 2023 gedaan.

Ambitie:
Alternatieve parkeermogelijkheden en meer groen op dorpspleinen.

	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
G	Kwaliteitsimpuls voor de dorpspleinen.	G.1	We onderzoeken in Hulsel de mogelijkheden tot parkeren op andere plaatsen.

Ambitie:
Goed openbaar vervoer voor onze inwoners op de agenda houden en het busverbinding richting Tilburg verbeteren.

	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
H	Goede bereikbaarheid van onze gemeente met het openbaar vervoer.	H.1	We houden dit onderwerp actueel op de bestuurlijke agenda in de regio.

Afwijkingen ten opzichte van de planning (geld, tijd, inhoud):

2.1-A.1: Zwaar verkeer uit de kernen weren
We geven in 2023 verder uitvoering aan het GVVP.
Voor Hooge Mierde starten we in 2024 met het maken van een plan. In de loop van 2024 zal een voorontwerp worden voorgelegd aan de inwoners en ondernemers van Hooge Mierde.

2.1-A.1: Zwaar verkeer uit de kernen weren
Voor de Buitenman trekken we voor wat betreft de aansluiting met de provinciale weg samen op met de provincie. Omdat de provincie (nog) geen budget wil vrijmaken hebben we in 2023 nog geen ontwerp klaar. We verwachten de komende jaren vanwege het beperkte investeringskrediet van de provincie (en haar prioritering van provinciale wegen) nog geen verandering van deze aansluiting.

2.1-A.1: Zwaar verkeer uit de kernen weren
De Willibrordlaan en Vooreind worden in 2023 nog niet heringericht. De reden is dat er door de gemeente nog geen locatie gevonden is voor hemelwaterberging. Verder is de technische noodzaak voor herinrichting van de Willibrordlaan en Vooreind veel lager dan het centrum van Lage Mierde en Hooge Mierde wat een aanpassing van de planning noodzakelijk maakte.

2.1-C.1: Veilige fietsverbindingen voor schoolgaande jeugd evenals veilige verbindingen naar bedrijventerreinen en het stedelijk gebied
Het onderzoek naar de directe fietsverbinding van de rotonde De Haas (N269) en rotonde N284-Kleine Hoeven is ten tijde van het uitkomen van de voorliggende bestuursrapportage nog niet uitgezet. De verwachting is ook dat door gebrek aan ambtelijke capaciteit dit in 2024 zal worden opgepakt.

2.1-E.1: Realiseren van verkeersveilige schoolomgevingen
Volgens de begroting 2023 zou onze gemeente de directe omgeving van de Leilinde in Reusel verkeersveilig(er) maken. Omdat de gemeente de personele capaciteit ontbeert is dit tot op heden nog niet opgepakt. De verwachting is, dat gezien de vacature voor een verkeerskundige (die ook al langer dan een jaar niet vervuld is), dat de realisatie van de schoolzone Leilinde niet meer in 2023 wordt uitgevoerd. De realisatie van een schoolzone (lees: verbeteren verkeersveiligheid) bij de Clemensschool wordt in 2023 niet meer opgepakt. De directe omgeving van de school wordt aangepakt binnen het project Willibrordlaan.

2.1-G.1: Kwaliteitsimpuls voor de dorpspleinen.
De herinrichting van de dorpspleinen hangt samen met de afwaardering van de wegen voor zwaar verkeer. Omdat Hulsel in 2026 wordt heringericht wordt de Huisacker ook in dat jaar uitgevoerd.

2.1-H.1 Goede bereikbaarheid van onze gemeente met het openbaar vervoer
De pilot “Extra verbindingen buslijn 143” start later dan september 2023. Doordat de informatie die de gemeente eerder in 2023 ontving niet helemaal correct was, loopt de uitvoering van de pilot vertraging op. In plaats van 27 augustus (zoals eerder gecommuniceerd) start de pilot ofwel eind 2023 ofwel volgend (school)jaar. Het exploitatiebudget (€ 37.500) blijft als gevolg van deze vertraging onbesteed in 2023 en wordt overgeheveld naar 2024. In 2024 loopt de pilot door met een budget van € 75.000.

Afwijkingen in investeringskredieten (geld, tijd inhoud):
Vervanging openbare verlichting armaturen 2019
Het beleidsplan openbare verlichting omvat 50% energiereductie in 2030 voor de straatverlichting van onze gemeente. Van het budget openbare verlichting “vervanging armaturen” 2019 zijn lampen vervangen. Door deze oude conventionele lampen te vervangen door LED gaat het energieverbruik aanzienlijk omlaag. Het krediet vervanging armaturen 2019 kan afgesloten worden.

Fietspad Sleutelstraat-Weijereind (Krediet 580.000)
Door de recente ontwikkelingen is de realisatie van een fietspad aan de zuidzijde en verkeersveiligheidsmaatregelen niet mogelijk/haalbaar. In overleg met de omgeving wordt bepaald of er in een andere vorm een vrijliggend fietspad mogelijk is langs Sleutelstraat-Weijereind tussen de Postelsedijk en de Hamelendijk. Er is nu nog geen zicht op een mogelijke oplossing waardoor er nog geen kredietraming gemaakt kan worden. Het krediet wordt daarom afgesloten. En indien nodig wordt er op een later moment een nieuw krediet afgesloten. In de begroting van 2024 is hier al op geanticipeerd.

Majeure thema’s:
Geen majeure thema’s.

Financiële bijstellingen:
Pilot OV-verbinding Reusel-Tilburg (€ 37.500 voordeel in 2023 en € 37.500 nadeel in 2024, incidenteel)
Startdatum Project Pilot OV-verbinding Reusel-Tilburg is verplaatst naar 2024. Budget van € 37.500 van 2023 wordt overgeheveld naar 2024. Budget van 2024 wordt verhoogd van € 37.500 naar € 75.000.

Straatverlichting beheer en onderhoud (€ 37.000 nadeel, structureel in 2023)
Voor het beheer en onderhoud van de straatverlichting ontstaan er dit jaar extra kosten. Het totaal hiervan is geprognosticeerd op € 37.000. Dit bestaat voor € 26.000 uit energiebelasting die gerekend wordt door de leverancier bij de wisseling van het oude naar het nieuwe raamcontract. Verder is er € 11.000 aan extra storingsonderhoud ontstaan. Ten tijde van de jaarrekening kunnen we het definitieve bedrag bepalen.

Het halfverharden van het pad ter hoogte van de Wielen/ Achterste Heikant voor wandelaars en minder-validen (rolstoelpad) (€ 17.000 investering, € 935 structurele kapitaallasten)
Er is een motie door de raad ingediend waarbij is opgeroepen cofinanciering te vinden en te bekijken of het pad verbreed kan worden naar “rolstoelbreedte”. Op 25 juli 2023 heeft het college besloten €17.000 krediet beschikbaar te stellen via de tweede bestuursrapportage 2023. De afgelopen periode was er geen geld beschikbaar voor dit rolstoel ”vriendelijk” pad.

Terugdraaien krediet fietspad Sleutelstraat-Weijereind (budgettair neutraal)
Het krediet voor fietspad Sleutelstraat-Weijereind is teruggedraaid omdat de realisatie daarvan niet mogelijk/haalbaar is. Het bedrag van € 580.000 valt terug in de algemene reserve. De kapitaallasten van € 14.500 worden in dit programma teruggedraaid. De mutatie reserves worden in programma 0 verantwoord. Per saldo is het terugdraaien budgettair neutraal.

	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten					
Programmabegroting 2023-2026	-2.154				
Programmabegroting 2024-2027		-2.434	-2.338	-2.377	-2.424
Begrotingswijziging tot 2e berap 2023	-442				
Effecten 2e berap 2023 (structureel)	-23	-1	-1	-1	-1
Effecten 2e berap 2023 (incidenteel)	37	-37			
Totaal Lasten	-2.582	-2.472	-2.339	-2.378	-2.425
Baten					
Programmabegroting 2023-2026	38				
Programmabegroting 2024-2027		38	39	39	40
Begrotingswijziging tot 2e berap 2023					
Effecten 2e berap 2023 (structureel)					
Effecten 2e berap 2023 (incidenteel)					
Totaal Baten	38	38	39	39	40
Saldo baten en lasten na 2e berap 2023	**-2.544**	**-2.434**	**-2.300**	**-2.339**	**-2.385**

Programma 3. Economie

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Rombouts	Economische zaken, Kleine Hoeven, Kempisch Bedrijvenpark, weekmarkt, toerisme, belastingen

Wat gaan we doen?

3.1 Economische ontwikkeling			
Ambities: Economische groei en werkgelegenheid.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
A	Profiteren van en bijdragen aan economische groei en werkgelegenheid	A.1	Via MRE, Brainport Development, sub-regionaal leveren we onze bijdrage aan de belangrijkste economische thema's zoals de schaalsprong van Brainport, ontwikkeling Brede welvaart, digitalisering MKB, gezonde arbeidsmarkt, onderwijs, energiecongestie en -transitie. We acteren daarbij niet pro-actief, gelet op prioritering en beschikbare ambtelijke capaciteit.
Ambities: Samenwerking overheid – onderwijs – bedrijfsleven.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
B	Samenwerking gemeenten, bedrijfsleven en onderwijs behouden	B.1	Het Huis van de Brabantse Kempen wordt naar verwachting per 31 december 2022 geliquideerd en er wordt onderzocht hoe we de bestaande samenwerking opnieuw vorm gaan geven op de twee programmalijnen Verbindend landschap en de Slimme maakregio. In 2023 is er duidelijkheid over de twee programmalijnen en de eventuele samenwerking met andere gemeenten hierin.
C	Talentontwikkeling van jongeren	C.1	We ondersteunen techniekonderwijs op basisscholen en in het voortgezet onderwijs.
D	Voorkomen van stagnatie van economische ontwikkeling en de energietransitie vanwege netwerkcongestie	D.1	Samen met de netbeheerder en de Kempengemeenten en ondernemers wordt onderzocht of op bedrijventerreinen de energiecongestie opgelost kan worden door betere benutting van het netwerk, opslag van opgewekte energie, congestiemanagement en de inrichting van een (virtual) local energie hub.
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur			
Ambitie: Voldoende ruimte voor bedrijven op bedrijventerreinen. Bedrijven huisvesten op de juiste plek in de gemeente of regio.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
A	Transformatie van bedrijventerreinterrein Lange Voren naar woningbouw.	A.1	Onderzoek naar de (on)mogelijkheden voor bedrijventerrein Lange Voren wordt in 2022 opgestart. De resultaten van het onderzoek zijn in 2023 gereed.
B	Uitbreiding bedrijventerrein Kleine Hoeven.	B.1	Voor de aanleg van de tweede fase van het bedrijventerrein Kleine Hoeven wordt een bestemmingsplan opgesteld. Duurzaamheid wordt meegenomen in de planvorming. Naar de koppeling met het eventueel aan te leggen zonnepark wordt onderzoek gedaan. Het bestemmingsplan Kleine Hoeven II wordt medio 2023 aan de raad aangeboden.
C	Ontwikkeling nieuw aanbod bedrijfskavels in de Kempen	C.1	In 2022 wordt gestart met een locatieonderzoek voor nieuw aanbod van bedrijfskavels in de Kempen voor grote en kleine kavels. Daarna volgt besluitvorming over realisatie en samenwerking. De resultaten van het onderzoek zijn in 2023 gereed en de raad wordt hierover geïnformeerd.
D	De Kempen zet in op het accommoderen van de groei van de werkgelegenheid door autonome groei van de Kempische bedrijven en de	D.1	In de Ontwikkelstrategie van de Kempen wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld voor Wonen,

	doorontwikkeling van de slimme maakindustrie; zowel door revitalisering van bestaande terreinen als uitbreidingsmogelijkheden met nieuwe locaties.		werken en mobiliteit. De programmatische aanpak van het thema werken gaat in op: ▪ Uitbreidingsmogelijkheid voor Kempische bedrijven; ▪ Versterking van de maakindustrie in De Kempen; ▪ Herstructurering bestaande bedrijventerreinen; ▪ Kwaliteitsimpuls bestaande bedrijventerreinen.
E	Tweede ontsluiting voor bedrijventerrein Kleine Hoeven	E.1	Samen met gemeente Bladel realiseren we een tweede ontsluiting op de Provincialeweg voor bedrijventerrein Kleine Hoeven en De Sleutel (Bladel). In 2023 wordt hiervoor het bestemmingsplan opgesteld.
G	Betrokkenheid van ondernemers bij bedrijventerreinenbeheer	G.1	Voor bedrijventerrein Kleine Hoeven loopt het initiatief om bedrijventerreinenbeheer op te starten, waarbij ondernemers onder ander bijdragen aan een plus op het groenbeheer.
3.3 Bedrijfsloket- en regelingen			
Ambitie: In contact staan met onze ondernemers door middel van informatievoorziening, onze accountmanagers en overleg met ondernemersverenigingen.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
A	Bereikbare weekmarkt in centrum Reusel.	A.1	In het Centrumplan is een ruim Marktplein opgenomen ten behoeve van de weekmarkt. De realisatie van dit plein is afhankelijk van de uitspraak van de Raad van State inzake het bestemmingsplan Stedelijk gebied, centrum Reusel. Bij de aanleg en tijdens de herinrichting van het centrum wordt rekening gehouden met alternatieven voor de weekmarkt en bereikbaarheid.
B	Stimuleren van ondernemerschap in onze gemeente.	B.1	In 2023 organiseren we een informatiebijeenkomst voor ZZP-ers en andere ondernemers in onze gemeente. Onze accountmanagers hebben regelmatig contact met bedrijven en bedrijventerreinenverenigingen over hun plannen.
3.4 Economische promotie			
Ambitie: Aantrekkelijk centrumgebied Reusel			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
A	Bruisend boodschappencentrum Reusel.	A.1	Een bruisend en aantrekkelijk boodschappencentrum conform de centrumvisie en het bestemmingsplan stedelijk gebied, centrum Reusel. Start is afhankelijk van de uitspraak van de Raad van State inzake het bestemmingsplan stedelijk gebied, centrum Reusel. Maatwerk wordt gehanteerd voor herbestemming van vrijkomende winkelpanden buiten het centrum.
Ambitie: Aantrekkelijke gemeente zijn voor recreatie en toerisme.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
B	Recreatief aantrekkelijke gemeente zijn. Bevorderen van toerisme en recreatie.	B.1	Visit Bladel-Reusel De-Mierden stelt in samenwerking met de gemeente Bladel en gemeente Reusel De-Mierden een plan op. Het plan voor de uitvoering van de deelprojecten is eind 2022, begin 2023 gereed. De deelprojecten worden in de periode 2023-2026 uitgevoerd.

Afwijkingen ten opzichte van de planning (geld, tijd, inhoud):

3.1-B.1: Samenwerking gemeenten, bedrijfsleven en onderwijs behouden

Het Huis van de Brabantse Kempen wordt geliquideerd. Samen met de vier Kempische gemeenten en het KOP (Kempische Ondernemers Platform) is er het convenant “Kempenmanifest” ondertekend. Er wordt onderzocht hoe we de samenwerking, in de vorm van de Triple Helix, gezamenlijk vorm gaan geven.

3.2-A.1: Transformatie van bedrijventerreinterrein Lange Voren naar woningbouw.
De transformatie bedrijventerrein naar woningbouw wordt mee genomen in de Kempische ontwikkelstrategie.

3.2-B.1: Uitbreiding bedrijventerrein Kleine Hoeven.
Gezien de positieve stikstofuitstoot op de natuurgebieden in de omgeving is een vergunning Wet natuurbeheer (Wnb) nodig vanuit de provincie. Ook zijn het in plangebied van Kleine Hoeven fase II twee steenuilen aanwezig, die daar hun leefgebied hebben. Hiervoor is een ontheffing Wnb nodig, ook vanuit de provincie. Aan het proces van beide zaken, het verkrijgen van de vergunning Wnb en de ontheffing Wnb, wordt momenteel gewerkt.

Door bovenstaande is het niet mogelijk om het bestemmingsplan Kleine Hoeven II in 2023 aan te bieden aan de raad. Het concept bestemmingsplan Kleine Hoeven II wordt voor 31 december 2023 ter inzage gelegd.

3.4-A.1: Bruisend boodschappencentrum Reusel
De voorbereidingen zijn gestart en de uitvoering volgt in 2024.

Afwijkingen in investeringskredieten (geld, tijd inhoud):
3.2-B1 Uitbreiding bedrijventerrein Kleine Hoeven
Door de extra onderzoeken in verband met stikstof, steenuilen e.d. is de doorlooptijd langer en worden extra kosten gemaakt. In 2022 is voor Kleine Hoeven fase 2 een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld van € 600.000. Naar huidige inzichten schatten we in dat € 700.000 extra nodig is. Hieraan zijn verder geen budgettaire gevolg verbonden omdat deze kosten naar verwachting vanuit de grondexploitatie worden terugverdiend uit de verkoopopbrengsten van gronden. Normaal zouden dit soort budgetten via de vaststelling van een formele grondexploitatie worden geregeld, maar omdat deze fase van Kleine Hoeven nog niet de status van grondexploitatie kan hebben (in verband met de bestemmingsplanprocedure), moet dit nu ter voorkoming van begrotingsonrechtmatigheid via een aanvullend voorbereidingskrediet.

Truckparking hekwerk en poort
Krediet mag worden afgesloten. Het project is gereed en is nu in gebruik voor trucks als parkeerplaats.

Truckparking verlichting masten
Krediet mag worden afgesloten. Het project is gereed en is nu in gebruik voor trucks als parkeerplaats.

Majeure thema's:
Geen majeure thema's.

Financiële bijstellingen:
Toeristenbelasting (€ 215.000 voordeel, structureel in 2023)
De werkelijke opbrengst toeristenbelasting 2022 bedroeg € 260.000, dit is € 115.000 hoger dan geraamd. Voor 2023 verwachten we een opbrengst van € 240.000, dit is ook € 100.000 hoger dan geraamd. Samen geeft dit een positief resultaat van € 215.000.

Fietspad Sleutelstraat-Weijereind aankoop grond (budgettair neutraal)
Voor het oorspronkelijke plan voor de aanleg van een fietspad is er budget uit de algemene reserve gereserveerd voor de aankoop van grond (€ 400.000). Doordat het oorspronkelijke plan niet doorgaat wordt deze raming teruggedraaid. Dit gebeurt zowel op programma 0 als in dit programma 3, waardoor het budgettair neutraal plaatsvindt.

Regionale Ontwikkelstrategie MRE (€ 11.000 nadeel, incidenteel in 2023)
Op 14 juni 2022 is er in het college besloten om in te stemmen met een regionale ontwikkelstrategie Zuidoost- Brabant. Daar vloeit een bijdrage uit voort van de gemeente Reusel-De Mierden aan de MRE van € 11.000 die we in 2023 voldaan hebben, maar nog geen budget voor gevraagd was. Dit bedrag moet dus nog bijgeraamd worden.

Winstuitkering Kempisch Bedrijven Park (€ 1.875.000 voordeel, incidenteel in 2023)
Het Algemeen Bestuur van het Kempisch Bedrijven Park (KBP) heeft besloten om voorafgaande aan de liquidatie van het KBP in 2024 nog een winstuitkering te doen aan de deelnemende gemeenten.
In totaal wordt nu € 7,5 miljoen uitgekeerd, derhalve € 1.875.000 per gemeente. Dit bedrag vergroot het incidentele begrotingssaldo en kan bij de jaarrekening 2023 toegevoegd worden aan de reserves.

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten					
Programmabegroting 2023-2026	-2.217				
Programmabegroting 2024-2027		-3.079	-692	-654	-677
Begrotingswijziging tot 2e berap 2023	-136				
Effecten 2e berap 2023 (structureel)					
Effecten 2e berap 2023 (incidenteel)	389				
Totaal Lasten	-1.964	-3.079	-692	-654	-677
Baten					
Programmabegroting 2023-2026	1.843				
Programmabegroting 2024-2027		3.043	649	636	650
Begrotingswijziging tot 2e berap 2023	-3				
Effecten 2e berap 2023 (structureel)	215				
Effecten 2e berap 2023 (incidenteel)	1.875				
Totaal Baten	3.930	3.043	649	636	650
Saldo baten en lasten na 2e berap 2023	**1.966**	**-36**	**-43**	**-18**	**-27**

Programma 4. Onderwijs

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Maas	Onderwijs (inhoudelijk), onderwijshuisvesting, leerplicht
Wethouder Rombouts	Leerlingenvervoer

Wat gaan we doen?

4.2 Onderwijshuisvesting			
Ambitie: De huisvesting van onze scholen is veilig en toekomstbestendig.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
A	Een basisschool in elke kern die past bij het leerlingenaantal van nu en de toekomst.	A.1	We stellen een integraal onderwijshuisvestingsplan op.
		A.2	Samen met de Onderwijsstichting wordt er gewerkt aan verbetering van de Clemensschool. Daarbij worden ook ontwikkelingen in relatie tot een ontmoetingsplek meegenomen. Er volgt een raadsvoorstel voor het toekomstbestendig maken van de Clemensschool.
		A.3	We behandelen aanvragen voor voorzieningen op basis van de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs en houden deze actueel.
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken			
Ambitie: Aanpak laaggeletterdheid.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
A	Verbeteren van de basisvaardigheden van inwoners met betrekking tot de Nederlandse taal, rekenen en digitale vaardigheden.	A.1	We zorgen dat er aanbod is waar inwoners hun basisvaardigheden op het gebied van de Nederlandse taal, rekenen en digitale vaardigheden kunnen verbeteren en zorgen voor een goede verwijzing naar dit aanbod.
Ambitie: Gelijke kansen in het onderwijs voor alle kinderen.			
A	Onderwijs- en ontwikkelachterstanden en vertragingen als gevolg van corona worden aangepakt.	A.1	Samen met de scholen en voorschoolse voorzieningen geven we in de jaren 2021 – 2025 uitvoering aan het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) om de onderwijsachterstanden/vertragingen als gevolg van corona aan te pakken. Iedere partner kan een plan indienen om aanspraak te maken op de gemeentelijke NPO-gelden. We toetsen deze plannen aan de landelijke kaders. Op deze manier kunnen we inspelen op de behoefte die er per school is.
B	Verkleinen van het risico op onderwijs-achterstanden door het bereik van voor- en vroegschoolse educatie (VVE) te vergroten	B.1	We (de VVE-partners en gemeente) zetten passende acties in op basis van de resultaten en aanbevelingen uit de VVE-monitor. De huidige onderwijsachterstandsmiddelen (periode 2019 – 2022) worden voortgezet in de periode 2023 – 2026, waardoor we onze inspanningen hiervoor ook in de komende jaren kunnen voortzetten.
C.	Een goede afstemming en samenwerking tussen de gemeente, het onderwijs en eventueel andere ketenpartners.	C.1	In het schooljaar 2022-2023 wordt een nieuw uitvoeringsprogramma onderwijs opgesteld, waarin onder andere de aanpak van onderwijsachterstanden en de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp een plek krijgen.

Afwijkingen ten opzichte van de planning (geld, tijd, inhoud):

4.2-A.3: Een basisschool in elke kern die past bij het leerlingenaantal van nu en de toekomst.

Op 10 oktober 2023 heeft het college ingestemd met de uitbreiding van een extra klaslokaal (in de huidige speelzaal) wegens het acute gebrek aan ruimte in basisschool De Akkerwinde in Hooge Mierde. Het extra lokaal blijft voor 4 jaar bestaan. De kosten bedragen € 40.000.

Afwijkingen in investeringskredieten (geld, tijd inhoud):
Geen afwijkingen in investeringskredieten.

Majeure thema's:
Clemensschool Hulsel
Er wordt levensduur verlengend onderhoud aan het schoolgebouw uitgevoerd. De totale kosten bedragen € 210.000. Voor de herfstvakantie wordt het dak gerepareerd. De bouwkundige werkzaamheden aan het gebouw volgen. Voor dit deel wordt een aanbesteding uitgevoerd, voor de dak reparatie is dit niet nodig gezien de aard/omvang van de werkzaamheden en het bedrag (€ 22.000).

Leerlingenvervoer
Per 8 mei is de vervoerder overgestapt naar een nieuwe softwareleverancier. Het softwaresysteem voorziet in een portaal, een app en de facturatie. Doordat men gebruik maakt van het nieuwe softwaresysteem lijken de facturatieproblemen tot het verleden te behoren.

Financiële bijstellingen:
Extra opstapplaatsen leerlingenvervoer (€ 6.800 nadeel, structureel in 2023)
In het college van 18 juli 2023 is er besloten structureel extra middelen te ramen ten bedrage van € 17.000 op jaarbasis voor de toevoeging van extra opstapplaatsen voor het leerlingenvervoer vanaf schooljaar 2023-2024. Vanwege de extra opstapplaatsen is er in 2023 meer budget voor het leerlingenvervoer nodig. In het jaar 2023 (vanaf de zomervakantie) zullen de kosten naar verwachting € 6.800 bedragen. De extra lasten voor de jaren 2024 en verder zijn reeds verwerkt in de programmabegroting 2024-2027.

Gymvervoer (€ 15.000 nadeel, structureel in 2023)
De kosten en het aantal ritten voor het gymvervoer zijn de afgelopen jaren gestegen. Doordat in de corona periode minder vervoer heeft plaatsgevonden zijn we die jaren binnen de begroting gebleven. Voor 2023 verwachten we circa € 72.000 aan kosten en moet de begroting met € 15.000 worden bijgesteld.

Een basisschool in elke kern die past bij het leerlingenaantal van nu en de toekomst (€ 40.000 investering, € 10.200 structurele kapitaallasten)
Op 10 oktober 2023 heeft het college ingestemd met de uitbreiding van een extra klaslokaal (in de huidige speelzaal) wegens het acute gebrek aan ruimte in basisschool De Akkerwinde in Hooge Mierde. Het extra lokaal blijft voor 4 jaar bestaan. Hiervoor is een bedrag van € 40.000 beschikbaar gesteld in de 2e berap. Voor deze investering wordt een bestemmingsreserve gevormd voor de afschrijvingslast. Deze komt ten laste van het vrij besteedbare deel van de algemene reserve.

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten					
Programmabegroting 2023-2026	-852				
Programmabegroting 2024-2027		-987	-998	-1.001	-1.019
Begrotingswijziging tot 2e berap 2023	-39				
Effecten 2e berap 2023 (structureel)	-32	-10	-10	-10	
Effecten 2e berap 2023 (incidenteel)					
Totaal Lasten	-923	-997	-1.008	-1.011	-1.019
Baten					
Programmabegroting 2023-2026	121				
Programmabegroting 2024-2027		121	123	125	127
Begrotingswijziging tot 2e berap 2023					
Effecten 2e berap 2023 (structureel)					
Effecten 2e berap 2023 (incidenteel)					
Totaal Baten	121	121	123	125	127
Saldo baten en lasten na 2e berap 2023	**-802**	**-876**	**-885**	**-886**	**-892**

Programma 5. Sport, cultuur en recreatie

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Maas	Sport, kunst en cultuur, bibliotheek, muziekonderwijs
Wethouder Van de Noort	Monumentenbeleid, groen
Wethouder Rombouts	Recreatie

Wat gaan we doen?

5.1 Sportbeleid en activering

Ambitie:
Zoveel mogelijk inwoners doen aan enige vorm van sport en/of bewegen.

	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
A	Sporten en bewegen stimuleren, ook in de openbare ruimte. Daarbij behorende initiatieven op het gebied van sport en bewegen ondersteunen.	A.1	Bij reconstructies en inrichting van openbare ruimte wordt in overleg met omwonenden bepaald op welke manier we de ruimte beweegvriendelijker maken.
		A.2	We geven uitvoering aan het Kempisch Sport- en Beweegakkoord.
		A.3	We ondersteunen Uniek Sporten Brabant.
		A.4	We blijven investeren in Click sport en buurtsportcoach projecten.

5.2 Sportaccommodaties

Ambitie:
Voldoende variatie aan mogelijkheden tot sportbeoefening bieden middels adequate basisvoorzieningen van sportaccommodaties.

	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
A	Naar vermogen en capaciteit initiatieven van sportverenigingen oppakken waarbij een ondernemende houding van de vereniging verwacht wordt.	A.1	We scheppen aan de voorkant duidelijke verwachtingen over wie welke rol heeft en over het proces. We gaan in ieder geval voortvarend actie ondernemen op een aantal concrete verzoeken die ingediend zijn (waaronder padelbanen, kunstgras korfbal Hooge Mierde e.d.).
B	Toekomstbestendige sportaccommodaties in onze gemeente.	B.1	We actualiseren het sportaccommodatieplan.
		B.2	We evalueren en monitoren jaarlijks het beheer en onderhoud van de sportparken.
		B.3	We maken een plan voor het toekomstbestendig maken van sporthal D'n Houtert in Lage Mierde.

5.3 Cultuurpresentatie, -productie, en -participatie

Ambitie:
Een toegankelijk aanbod van kunst en cultuur in onderwijs en vrije tijd.

	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
A	Alle kinderen in Reusel-De Mierden krijgen de kans om kennis te maken met verschillende culturele en muzikale uitingsvormen.	A.1	Samen met scholen en cultuurcoaches maken we afspraken over het cultuuraanbod in scholen (o.a. Kunstmenu).
		A.2	In het kernteam cultuureducatie waar scholen (primair onderwijs en voortgezet onderwijs), cultuurcoaches, culturele organisaties en gemeenten vertegenwoordigd zijn, maken we samen keuzes over de cultuurinzet.
		A.3	We stimuleren muziekonderwijs op de basisscholen door uitvoering te geven aan het project "meer muziek in de klas".
		A.4	We gaan in overleg met de buitenschoolse opvang over behoeften en mogelijkheden om muzikale vorming te stimuleren.
		A.5	Met lokale (muziek-)verenigingen zorgen we voor aanbod na school (zoals samenspel).

5.5 Cultureel erfgoed

Ambitie:
Behoud van cultuurhistorische dorpsfeesten en cultureel erfgoed.

	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023

A	Meer bewustzijn creëren voor ons erfgoed en het behoud daarvan.	A.1	We organiseren in samenwerking met de Kempengemeenten een open dag voor cultuurhistorisch waardevol erfgoed in de Kempen.
B	Behoud en leefbaar houden van cultuurhistorisch waardevolle gebouwen	B.1	We wijzen cultuurhistorische waardevolle ensembles aan. We faciliteren en stimuleren het splitsen van cultuurhistorisch waardevolle boerderijen en geven cultuurhistorisch waardevolle gebouwen een herbestemming.
		B.2	Erfgoedkaarten worden jaarlijks geactualiseerd. We implementeren erfgoedbeleid in het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied.
5.6 Media			
Ambitie: Lokaal toereikend media-aanbod.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
A	Lokaal toereikend media-aanbod waardoor alle inwoners, ook in de toekomst, bereikt worden.	A.1	We subsidiëren Streekomroep de Kempen.
		A.2	We hebben jaarlijks overleg over regionale en landelijke ontwikkelingen en hun inzet daarbij in de Kempen.
		A.3	We vragen aandacht bij Streekomroep de Kempen voor bereik van alle leeftijden (0-100) door o.a. actiever gebruik te maken van social media.
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie			
Ambitie: Behoud en uitbreiding van een groene leefomgeving voor onze inwoners.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
A	Bij uitvoering Groenbeleidsplan aandacht voor kwaliteitsimpuls zichtlocaties.	A.1	Het plein in Hulsel en de taludtuin van het gemeentehuis Reusel worden heringericht. Daarnaast wordt middels Samen Doen bekeken in hoeverre de groeninrichting van het Deken van der Weepark en de groenzone Voldersakker kunnen worden verbeterd.
B	In samenspraak met dorpsraden de dorpspleinen multifunctioneel en groen inrichten.	B.1	Waar mogelijk vergroening in samenspraak integraal oppakken met grootschalige reconstructie-werkzaamheden (zie ook programma 2). In 2023 wordt in Hulsel de Willibrordlaan onder handen genomen. We zullen bezien in hoeverre het plein daarbij meegenomen kan worden of dat geheel of deels rekening moeten worden gehouden met de ontwikkelingen inzake de Clemensschool.
C	Fraaie entrees van natuurgebieden.	C.1	We implementeren aangepast bermbeheer volgens het groenbeleid.
Ambitie: Goed onderhouden voorzieningen die uitnodigen tot spelen en bewegen in elke kern.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
D	Centrale speelvoorzieningen in de kernen waarin we alle leeftijdsgroepen stimuleren om buiten te spelen.	D.1	Het actualiseren van het speelvoorzieningenbeleid.
		D.2	Locaties waar slechts 1 speeltoestel aanwezig is na afschrijving niet te vervangen, maar het budget hiervoor te investeren in speelvoorzieningen op een centrale locatie. In 2023 wordt in beeld gebracht om welke locaties het gaat.

Ambitie: Verbeteren en uitbreiden van recreatieve routes (wandelroutes, fietsroutes en mindervalide routes).			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
E	Meerdere fietskronkels aan te leggen in de gemeente.	E.1	We streven ernaar om in 2024 en in 2025 een fietskronkel aan te leggen, waarbij we de nieuw aan te leggen kronkels proberen te combineren met nieuw aan te leggen fietspaden (werk-met-werk maken). De aanleg van één fietskronkel is voorzien in het uitvoeringsprogramma Kempenvisie VTE (UVP). Voor de uitvoering en aanleg van de andere fietskronkel is nog geen budget beschikbaar.
F	Verlengen route rolstoel-natuurpad Hoevenhei.	F.1	De gemeente onderzoekt de mogelijkheden om de route rolstoel-natuurpad Hoevenhei te verlengen.
G	Natuurpoorten met elkaar verbinden middels recreatieve routes.	G.1	We hebben overleg met onze partners en initiatiefnemers en gaan in gesprek met onze Belgische buurgemeenten om de mogelijkheden voor een grensoverschrijdende recreatieve routes te onderzoeken.
H	Bezienswaardigheden op recreatieve routes zichtbaar maken.	H.1	In het vierde kwartaal 2022 zijn de resultaten van het onderzoek naar de recreatieve routestructuren (wandelroutes, fietsroutes en mindervalide routes) bekend. Hieruit volgt een plan van aanpak met prioritering om routes te verbeteren en uit te breiden. Bij de sigarenroute hebben we hier al aandacht voor.

Afwijkingen ten opzichte van de planning (geld, tijd, inhoud):

5.2-A.1: Naar vermogen en capaciteit initiatieven van sportverenigingen oppakken waarbij een ondernemende houding van de vereniging verwacht wordt.
De realisatie van de padelbanen is afgerond. Het verzoek voor kunstgras voor DDW is afgerond; verzoek is in overleg met de vereniging niet uitgevoerd. De realisatie van een kunstgrasveld voor Reusel Sport loopt en een extra veld voor V.V. de Zuiderburen is gerealiseerd. De realisatie van de bouw van 2 kleedkamers voor V.V. de Zuiderburen is door ontwikkelingen op sportpark Den Hoek uitgesteld.

5.2-B.1: Toekomstbestendige sportaccommodaties in onze gemeente.
Het sportaccommodatieplan maakt onderdeel uit van het integrale accommodatiebeleid. Beiden worden in 2024 opgeleverd.

5.2-B.3: Toekomstbestendige sportaccommodaties in onze gemeente.
De toekomst van den Houtert wordt beschreven in het sportaccommodatieplan en dit plan wordt in 2024 opgeleverd.

5.3-A.4: Alle kinderen in Reusel-De Mierden krijgen de kans om kennis te maken met verschillende culturele en muzikale uitingsvormen.
Naschools aanbod is nog niet van de grond gekomen. De eerste opzet is gemaakt, wordt in 2024 verder vervolg aan gegeven.

5.5-A.1: Cultureel erfgoed
Op 7 mei 2023 hebben de gemeenten Eersel, Oirschot en Reusel- De Mierden gezamenlijk de Open Torendag georganiseerd. De kerk in Lage Mierde was open voor publiek en er werden rondleidingen verzorgd. Er was veel belangstelling.

5.7-A.1: Bij uitvoering Groenbeleidsplan aandacht voor kwaliteitsimpuls zichtlocaties.
Wegens opgelopen vertraging bij de ontwerpvoorbereiding voor de taludtuin van het gemeentehuis is geen aanspraak gemaakt op het daarvoor in 2022 gereserveerde amendementsbudget van € 40.500. Bij de jaarrekening 2022 is de overheveling van dit budget door omstandigheden over het hoofd gezien. Voor de realisatie van de betreffende kwaliteitsimpuls op deze beeldbepalende locatie zijn echter zowel de budgetten van 2022 als van 2023 benodigd. Voor de uitvoering van het ontwerp is daarom een bijraming van € 40.500 vereist, zoals hier oorspronkelijk door de raad vanuit het amendement Kwaliteitsimpuls groen voor was gereserveerd.

5.7-B.1: Groene dorpspleinen
Hulsel en Huisacker worden niet in 2023 groen ingericht. Zie hiervoor programma 2. In 2026 wordt de Huisacker heringericht tezamen met de Willibrordlaan en Vooreind.

5.7-H.1 Bezienswaardigheden op recreatieve routes zichtbaar maken.
Inmiddels zijn de resultaten van het onderzoek naar de recreatieve routestructuren (wandelroutes, fietsroutes en mindervalide routes) bekend geworden. Hieruit is een concept plan van aanpak met prioritering gekomen. We zijn nog tot eind 2023 bezig om het rapport definitief te maken. In dit zogenaamde Plan van Aanpak Recreatieve Routes worden de verbeterpunten ten aanzien van de recreatieve verbindingen alsmede de goede punten van de verbindingen benoemd.

Afwijkingen in investeringskredieten (geld, tijd inhoud):
Geen afwijkingen in investeringskredieten.

Majeure thema's:
Geen majeure thema's.

Financiële bijstellingen:
Aanpassing veld 7 Sportpark Den Hoek t.b.v. v.v. de Zuiderburen (€ 8.000 nadeel, structureel 2023)
In juni heeft het college het besluit genomen ten behoeve van het uitbreiden van de basisvoorzieningen van v.v. de Zuiderburen met 1 wedstrijdveld. Middels deze 2e berap 2023 wordt hiervoor een bedrag van € 8.000 beschikbaar gesteld.

Bij uitvoering Groenbeleidsplan aandacht voor kwaliteitsimpuls zichtlocaties (€ 40.500 nadeel, structureel in 2023)
Wegens opgelopen vertraging bij de ontwerpvoorbereiding voor de taludtuin van het gemeentehuis is geen aanspraak gemaakt op het daarvoor in 2022 gereserveerde amendementsbudget van € 40.500. Bij de jaarrekening 2022 is de overheveling van dit budget door omstandigheden over het hoofd gezien. Voor de realisatie van de betreffende kwaliteitsimpuls op deze beeldbepalende locatie zijn echter zowel de budgetten van 2022 als van 2023 benodigd. Voor de uitvoering van het ontwerp is daarom een bijraming van € 40.500 vereist, zoals hier oorspronkelijk door de raad vanuit het amendement Kwaliteitsimpuls groen voor was gereserveerd.

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten					
Programmabegroting 2023-2026	-2.581				
Programmabegroting 2024-2027		-2.758	-2.804	-2.852	-2.855
Begrotingswijziging tot 2e berap 2023	-97				
Effecten 2e berap 2023 (structureel)	-8				
Effecten 2e berap 2023 (incidenteel)					
Totaal Lasten	-2.686	-2.758	-2.804	-2.852	-2.855
Baten					
Programmabegroting 2023-2026	426				
Programmabegroting 2024-2027		360	363	369	374
Begrotingswijziging tot 2e berap 2023					
Effecten 2e berap 2023 (structureel)					
Effecten 2e berap 2023 (incidenteel)					
Totaal Baten	426	360	363	369	374
Saldo baten en lasten na 2e berap 2023	**-2.260**	**-2.398**	**-2.441**	**-2.483**	**-2.481**

Programma 6. Sociaal Domein

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Maas	Sociaal domein, gemeenschapshuizen

Wat gaan we doen?

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Ambitie:
Behoud van leefbaarheid en verdere bloei van alle kernen.

	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
A	Inwoners worden betrokken bij diverse projecten die zich richten op aanpak energiearmoede, eenzaamheid en GGZ problematiek.	A.1	Inzet van een sociaal makelaar die zorgt voor de coördinatie van deze projecten en de verbindingen met andere partijen zodat projecten van de grond komen en gaan draaien.
B	Versterken van samenwerking tussen netwerken, zowel formele als informele.	B.1	Organiseren van netwerkbijeenkomsten en themabijeenkomsten. Faciliterend voor grensdorpen.nl. Organiseren van voorlichtings- en ontmoetingsbijeenkomsten voor mantelzorgers.
C	Inburgeraars nemen zo snel mogelijk deel aan de samenleving en halen binnen de gestelde termijn hun inburgering.	C.1	In nauwe samenwerking met de partners volgen we hoe de uitvoering van de nieuwe wet inburgering loopt.
D	In elke kern is een ontmoetingsplek voor inwoners.	D.1	We realiseren een nieuwe Kei.
		D.2	Samen met de onderwijsstichting wordt er gewerkt aan verbetering van de Clemensschool. Daarbij worden ook ontwikkelingen in relatie tot een ontmoetingsplek in de kern meegenomen.

Ambitie:
Wij zijn een inclusieve gemeente, voor mensen met en zonder handicap, beperking of kwetsbaarheid.

	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
A	Iedereen doet mee	A1	We ondersteunen initiatieven van inwoners met een beperking en stemmen af met het Gehandicaptenplatform.

6.3 Inkomensregelingen

Ambitie:
Een laag inkomen mag geen belemmering vormen om deel te nemen aan de maatschappij.

	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
A	Iedereen kan mee doen in de samenleving.	A.1	We leveren actief een bijdrage aan de aanpak van energiearmoede, bijvoorbeeld door de doelgroep te ondersteunen bij het treffen van energiebesparende maatregelen.
		A.2	We informeren de doelgroep over mogelijkheden die er zijn voor inwoners met een laag inkomen, bijvoorbeeld op gebied van zorgkosten, gezonde voeding, participatie en energie.
		A.3	We werken intensief samen met schuldeisers van onze inwoners om al in een vroeg stadium ondersteuning te bieden aan inwoners met betalingsachterstanden.

6.4 WSW en beschut werk (naam Bbv)

Ambitie:
Iedereen werkt, bij voorkeur in een betaalde baan.

	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
A	Iedereen doet mee	A.1	We onderzoeken de mogelijkheden voor een soepele overgang tussen arbeidsmatige dagbesteding en beschut werk.
		A.2	We volgen de ontwikkelingen met betrekking tot het Breed Offensief en passen zo nodig het beleid aan op de nieuwe wetgeving.

		A.3	Om ook in de toekomst voldoende werk- en ontwikkelplaatsen beschikbaar te houden onderzoeken we toekomstscenario's voor de bedrijfstak 'externe diensten' van KempenPlus (waaronder het groenonderhoud en facilitaire zaken).
6.72a Jeugdhulp begeleiding			
Ambitie:			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
A	Vergroten van de eigen kracht, het zelfvertrouwen en het netwerk van de jeugdige en/of het gezin.	A.1	Het ministerie van VWS, zorgaanbieders, cliënten en VNG hebben de Hervormingsagenda Jeugd 2022-2028 opgesteld. Er wordt gewerkt aan het realiseren van de doelstellingen van de agenda, namelijk het verbeteren van de hulpverlening en het jeugdstelsel beter beheersbaar maken.
B	Jaarlijks een daling van het aantal jongeren en ouders die vanuit de Jeugdwet ondersteuning nodig hebben.	B.1	Er wordt gewerkt aan de ontwikkeling en uitvoering van het Transformatieplan jeugdhulp Samen voor jeugd 2022 -2025. Voor de thema's "dichtbij", "thuis" en "integraal" zijn opgaven geformuleerd, waaraan nog te bepalen activiteiten worden gekoppeld die zich onder meer richten op integrale hulpverlening en ambulantisering van de jeugdhulp.
C	Langdurige hulpverleningstrajecten voorkomen.	C.1	Zorgen voor een dekkend zorglandschap, zodat alle individuele voorzieningen jeugdhulp in de vorm van zorg in natura dan wel een persoonsgebonden budget worden geleverd zonder overschrijding van de vastgestelde tarieven.
6.81a Beschermd wonen (WMO)			
Ambitie: Bieden van veiligheid.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
A	Mensen met een psychiatrische aandoening die niet goed voor zichzelf kunnen zorgen, kunnen ook meedoen in de maatschappij en krijgen de kans om stapsgewijs voor zichzelf te gaan zorgen.	A.1	Beschermd wonen (24 uurs toezicht en bescherming) wordt gedecentraliseerd (decentralisatie is uitgesteld, de ingangsdatum is nog niet bekend). De voorbereidingen in de regio hiervoor zijn lopende. Zorgen dat we (de hele regio) startklaar zijn in de loop van 2023 en dat betrokken partijen goed geïnformeerd zijn. Zorgen voor goede samenwerking met Eindhoven en de rest van de regio voor het meer specialistische aanbod van beschermd wonen.
B	Integrale aanpak voor personen met verward gedrag en hun omgeving.	B.1	Inzet van wijk ggz-ers (Kempisch project) zodat inwoners met verward gedrag zo snel mogelijk de juiste ondersteuning krijgen door een goede afstemming en warme overdracht in de keten zorg & veiligheid. Ook is er oog voor de omgeving in deze aanpak door de wijk ggz-er.
6.82a Jeugdbescherming			
Ambitie:			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
A	Zie 6.7 2a	A.1	Voortgang Jeugdbescherming Brabant (JBB) monitoren met betrekking tot de uitvoering van de transformatieopgave en bestuurlijke opdracht 2022-2025.
		A.2	Werken aan het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming en daarmee een perspectief bieden hoe de jeugdbeschermingsketen er in de toekomst (over 5 tot 10 jaar) slimmer en effectiever uit kan zien, waarbij het belang van kind en gezin centraal staat.

Afwijkingen ten opzichte van de planning (geld, tijd, inhoud):
6.72A-B.1: Jaarlijks een daling van het aantal jongeren en ouders die vanuit de Jeugdwet ondersteuning nodig hebben.
In het transformatieplan SvJ 2022-2025 staan acht transformatiedoelstellingen opgesteld, waar een subsidieregeling aan gekoppeld is.
Subsidies voor pilotactiviteiten kunnen op dit moment worden aangevraagd.

6.81-A.1: Decentralisatie Beschermd Wonen
De decentralisatie is uitgesteld. Met de val van het kabinet is het woonplaatsbeginsel controversieel verklaard en is er nu geen uitzicht op wanneer en of dit nog ingaat. Met de regiogemeenten hebben we het voornemen om inhoudelijk door te gaan zoals we nu doen. Financieel gezien verandert er nu niks. Het geld blijft bij gemeente Eindhoven en wij declareren daar onze Beschermd Wonen- trajecten.

Afwijkingen in investeringskredieten (geld, tijd inhoud):
Geen afwijkingen in investeringskredieten.

Majeure thema's:
We realiseren een nieuwe Kei
We zijn begonnen met de bouw een nieuwe Kei. Oplevering zal in 2024 plaatsvinden.

Opnieuw een energietoeslag in 2023
De wet eenmalige energietoeslag 2023 wordt begin oktober vastgesteld en zal kort daarna in werking treden. Hierna kunnen we als gemeente aan de slag met de uitvoering van de wet, door het vaststellen van de beleidsregels. De daadwerkelijk uitvoering ligt bij de GRSK.

Opvang vluchtelingen uit Oekraïne
Op vakantiepark de Brabantse Kempen vangen we ongeveer 70 vluchtelingen uit Oekraïne op. Gelet op de opdracht vanuit het rijk en de situatie in Oekraïne is de overeenkomst voor de opvanglocatie wederom verlengd, nu tot half april 2024. De grote groep vluchtelingen blijft extra aandacht vragen binnen het sociaal domein. Denk bijvoorbeeld aan de afstemming met Vluchtelingenwerk over de ondersteuning en begeleiding van de vluchtelingen en afstemming met de scholen over het onderwijs.

Nieuwe tarieven PGB informele hulp bij het huishouden & begeleiding:
De Centrale Raad van Beroep (CRvB) bepaalt dat gemeenten bij het vaststellen van het bedrag voor een pgb voor de inhuur van iemand uit het sociale netwerk moeten uitgaan van de volgende tarieven:

Bij huishoudelijke hulp: het uurloon van de hoogste periodiek behorende bij hulp bij het huishouden van de voor de betreffende periode geldende cao VVT (Verpleeg- en Verzorgingshuizen en Thuiszorg), te vermeerderen met vakantietoeslag en de tegenwaarde van de verlofuren.

Bij begeleiding 18+: het uurloon van de hoogste periodiek behorende bij de Functie Waardering Gezondheidszorg (FWG 30) van de voor de betreffende periode geldende cao VVT, te vermeerderen met vakantietoeslag en de tegenwaarde van de verlofuren.

In de Marap/Berap van MD in 2024 zullen uiteindelijk de nieuwe tarieven verwerkt worden, maar via deze weg willen we alvast aangeven dat dit er aan zit te komen in het nieuwe jaar. Naar verwachting zullen deze nieuwe tarieven een ophoging geven van zo'n 20.000 a 25.000 euro.
De CrvB heeft nog geen officiële uitspraak gedaan over de tarieven voor Jeugd, maar de kans lijkt groot dat dit uiteindelijk voor Jeugd ook doorgevoerd gaat worden.

Huisvesting urgente doelgroepen
Op verzoek van het COA werken we mee aan de inzet van Fletcher Hotel-Restaurant De Kempen in de gemeente als overnachtingslocatie voor asielzoekers.

Financiële bijstellingen:
De verankering van de Wijk-GGz-er in de Kempen. (€ 440.000 budget, budgettair neutraal)
Samen met de 4 Kempengemeenten (Reusel-De Mierden, Bergeijk, Bladel en Eersel) ontvangen we een subsidie van maximaal € 300.000,- voor de duur van maximaal 48 maanden van ZonMw. Dit bedrag is inclusief eventuele btw. Bij de eindafrekening dienen de verschillende posten, duidelijk gespecificeerd te worden. De totale lasten van dit project voor de 4 Kempengemeenten worden geraamd op € 440.000. Dit bedrag is binnen de gemeentelijke begroting beschikbaar. Hiermee voldoen we aan de verplichte cofinanciering van minimaal 20%. Het subsidiebedrag zal op rekening van onze gemeente worden gestort en wij factureren dit door naar de 3 andere gemeenten, de verdeling zal naar inwoneraantal gebeuren.

Bijdrage eenmalige energietoeslag 2023 (€ 488.209 budget, budgettair neutraal)
Onlangs is het wetsvoorstel Eenmalige Energietoeslag 2023 vastgesteld. Dat betekent dat gemeenten, net als in 2022 huishoudens op of net boven het sociaal minimum kunnen helpen met de hoge energiekosten. Het rijk stelt voor 2023 een bijdrage van € 488.209 beschikbaar aan de gemeente Reusel-De Mierden. Dat geld is bedoeld voor zowel de uit te keren energietoeslagen als de uitvoeringskosten. Vooralsnog gaan we uit van een budgetneutraal bedrag.

Bijdrage voor opvang vluchtelingen Oekraïne (€ 2.181.240 budget, budgettair neutraal)
Het rijk stelt een bijdrage van € 2.181.240 beschikbaar voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne. Dit is gebaseerd op een normbedrag. Het voorschot voor 2023 hebben we ontvangen en kan nu verwerkt worden in onze begroting. Van deze bijdrage betalen we alle kosten voor de opvang van de vluchtelingen. Het bedrag is vooralsnog budgettair neutraal opgenomen.

Bijdrage voor inburgering (€ 160.493 budget, budgettair neutraal)
Het rijk heeft een voorlopige beschikking voor inburgering afgegeven van € 280.493 voor 2024. Dit is gebaseerd op een normbedrag. Van deze specifieke uitkering betalen we de kosten voor de individuele inburgeringsvoorzieningen zoals bijvoorbeeld het taalonderwijs en de participatieverklaringstraject. Voor 2024 hebben we een bedrag van € 120.000 begroot. Hiermee brengen we het begrote bedrag in lijn met het bedrag van de uitkering. Het bedrag is vooralsnog budgettair neutraal opgenomen.

Bijstelling middelen energieproject (€ 70.149 budget, budgettair neutraal)
We hebben in 2022 een spuk uitkering van € 70.149 ontvangen voor de ondersteuning van huishouden met energiearmoede. Hiervoor is een project opgestart waarbij energieambassadeurs op huisbezoek gaan om tips op maat te geven en te bekijken welke (kleine) energiebesparende materialen hiervoor nodig zijn. Omdat het project pas eind 2022 is opgestart is het budget overgeheveld naar 2023. De begroting is hier nog niet op bijgesteld. De bijstelling is budgettair neutraal.

Mutaties begrotingswijziging GRSK (2023) (€ 83.000 nadeel, structureel in 2023)
Zoals in programma 0 onder 0.1-A.1 al is aangegeven, levert de begrotingswijziging van de GRSK per saldo een nadeel op van € 216.969 structureel. Daarvan heeft € 83.000 betrekking op programma 6.

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten					
Programmabegroting 2023-2026	-13.001				
Programmabegroting 2024-2027		-15.257	-14.778	-14.723	-14.686
Begrotingswijziging tot 2e berap 2023	-1.259				
Effecten 2e berap 2023 (structureel)	-82				
Effecten 2e berap 2023 (incidenteel)	-2.438				
Totaal Lasten	-16.780	-15.257	-14.778	-14.723	-14.686
Baten					
Programmabegroting 2023-2026	1.871				
Programmabegroting 2024-2027		2.622	1.999	2.001	2.002
Begrotingswijziging tot 2e berap 2023	22				
Effecten 2e berap 2023 (structureel)					
Effecten 2e berap 2023 (incidenteel)	2.438				
Totaal Baten	4.331	2.622	1.999	2.001	2.002
Saldo baten en lasten na 2e berap 2023	**-12.449**	**-12.635**	**-12.779**	**-12.722**	**-12.684**

Programma 7. Volksgezondheid en milieu

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Maas	Gezondheidszorg
Wethouder Van de Noort	Inrichting en beheer van openbare ruimte, milieu
Wethouder Rombouts	Belastingen

Wat gaan we doen?

7.1 Volksgezondheid			
Ambitie: Bevorderen van de geestelijke en lichamelijke gezondheid van onze inwoners			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
A	Eenzaamheid onder inwoners aanpakken en terugdringen	A.1	We stimuleren en faciliteren concrete projecten om eenzaamheid en de achterliggende oorzaken aan te pakken zoals Lofjoe, Join us en trainingen. Eind 2023 worden deze projecten geëvalueerd.
Ambitie: Jongeren groeien op in een gezonde en kansrijke omgeving			
B	Het welbevinden van jongeren verbetert en het middelengebruik neemt af.	B.1	In het najaar van 2023 wordt de monitor onder de jongeren uitgevoerd door de GGD Brabant-Zuidoost t.b.v. de Kempenbranie aanpak. We zetten extra in op het betrekken van ouders.
C	Elk kind heeft een Kansrijke Start	C.1	We stimuleren de verdere samenwerking tussen partijen die zich bezig houden met gezinnen tijdens de eerste 1.000 dagen van het kind en we besluiten eind 2022 of we starten met de interventie Nu Niet Zwanger.
D	Kinderen groeien rookvrij op	D.1	We stimuleren en belonen sportaccommodaties die rookvrij worden. De tijdelijke regeling hiervoor in 2022 wordt verlengd in de jaren 2023 en 2024.
Ambities: Versnellen aanrijtijden hulpdiensten op de agenda houden Dekkend netwerk van AED's en hulpverleners			
E	Aandacht houden voor het versnellen van de aanrijtijden van onze hulpdiensten.	E.1	We houden dit onderwerp actueel op de bestuurlijke agenda bij de GGD. De RAV (Regionale Ambulancevoorziening) is zich bewust van de problemen met betrekking tot de aanrijtijden en doet wat binnen haar mogelijkheden ligt om deze te verbeteren.
F	We werken samen met partners aan een dekkend netwerk van AED's en burgerhulpverleners.	F.1	We gaan periodiek in overleg met onze partners en evalueren daarbij de aanpak zoals beschreven in beleidsnotitie AED netwerk Reusel-De Mierden. Daarnaast rusten als pilot we een van de wagens van de buitendienst uit met een AED voor een 'mobiele' inzet om de toegevoegde waarde hiervan te kunnen ervaren.
7.2 Riolering			
Ambitie: Een klimaat robuuste gemeente waar het prettig wonen en recreëren is.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
A	Stimuleren bewustwording en eigen verantwoordelijkheid voor meer klimaat adaptieve maatregelen.	A.1	Eventuele deelname aan het NK tegelwippen.
		A.2	Er wordt een communicatiestrategie opgesteld waarbij specifiek aandacht is voor het ontharden van particuliere percelen.
B	In het kader van klimaatadaptatie nemen we maatregelen in de openbare ruimte om de gevolgen van hitte/droogte en wateroverlast beter te ondervangen.	B.1	Onderzoek naar aanvullende waterberging rondom de Reusel.
		B.2	Bij het ontwerp van het centrum Reusel wordt kritisch gekeken naar de hoeveelheid verharding en de functie van het openbaar groen
		B.3	De aanleg van een hemelwaterader op de Wilhelminalaan als onderdeel van het Centrumplan.

C	Beleid op het gebied van riolering actualiseren.	C.1	Opstellen nieuw Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP).
Ambitie: Bescherming van de volksgezondheid en de kwaliteit van de leefomgeving via een doelmatige waterhuishouding en een klimaatbestendige buitenruimte.			
D	Goedwerkend rioolstelsel zodat afvalwater zonder overlast wordt afgevoerd en zodat verkeer veilig over de wegen kan blijven rijden.	D.1	Uitbreiding van de reparatiepakketten door middel van renovatie om de kwaliteit van de riolering te verbeteren. In 2023 ligt de focus op Hooge Mierde.
		D.2	Foutieve aansluitingen van afvalwater op het hemelwaterriool in de Leeuwerik worden in beeld gebracht en worden door de verantwoordelijke (gemeente/woningeigenaar) hersteld.
		D.3	Opstellen van meerjarenplanning voor vervanging, reparatie en onderhoud als input voor het nieuwe programma water en riolering 2024. De gemeenteraad participeert middels een keuzenotitie/werksessie.
7.3 Afval			
Ambitie: Opnieuw gebruik van materialen (recycling) stimuleren.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
A	Om recycling te stimuleren, sturen op grondstoffen en niet (meer) op afval.	A.1	Conform de vastgestelde kadernota grondstoffen wordt voortaan gesproken over recyclebare grondstoffen en niet (meer) over afval. Om recyclebare grondstoffen in te zamelen is een goed service- en voorzieningenniveau nodig door middel van het mobiele scheidingsstation, een grondstoffencentrum en optimale voorzieningen voor het inzamelen van glas, luiers en textiel. In 2023 geven we een vervolg aan het mobiele scheidingsstation.
B	Alternatief voor restafvalzak.	B.1	Het onderzoek naar een ‘steviger’ alternatief voor de restafvalzakken is in 2023 gereed.
Ambitie: Afvaldumping beperken.			
C	Minder afvaldumping	C.1	We monitoren de afvaldumping en gaan, waar mogelijk, over tot handhaving en verhalen de kosten van het opruimen van afvaldumping op de vervuiler.
7.4 Milieu			
Ambitie: Naar duurzame alternatieven in plaats van aardgas.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
A	Stimuleren overgang aardgas naar duurzame alternatieven.	A.1	De Transitievisie Warmte is eind 2021 door de raad vastgesteld. Conform deze visie wordt een uitvoeringsprogramma, inclusief de projecten en communicatie, opgesteld. In 2023 is het uitvoeringsprogramma gereed.
Ambitie: Gemeente energieneutraal.			
A	Onze gemeente energieneutraal in 2025.	A.1	We faciliteren en/of stimuleren verschillende projecten en plannen om deze doelstelling te behalen, waaronder uitvoering geven aan de Transitievisie Warmte en het faciliteren van verschillende zoninitiatieven, zoals zonnepanelen op daken. Het zonnepark nabij Kleine Hoeven in Reusel wordt opengesteld. Initiatieven zijn echter onder voorbehoud in verband met de beschikbaarheid van netcongestie. De vergunning voor het Windpark in Reusel ligt voor uitspraak bij de Raad van State.
B	Stimuleren van zonnepanelen op daken en hergebruik grondstoffen.	B.1	We stimuleren zonnepanelen op daken en hergebruik van grondstoffen en duurzame bouw en geven hierin het goede voorbeeld.

C	Voldoende netwerkcapaciteit.	C.1	We zijn regelmatig in gesprek met Enexis en TenneT en anticiperen op alle mogelijkheden. Daarnaast zijn we met de bedrijventerreinen in overleg over slimme oplossingen.
Ambitie: Meer oplaadmogelijkheden elektrische voertuigen in de openbare ruimte.			
D	Extra laadpalen voor elektrische voertuigen.	D.1	De gemeente adviseert Vattenfall over geschikte locaties voor de laadpalen. Bij overeenstemming over de locatie neemt de gemeente in 2023 het verkeerbesluit voor het aanwijzen van de parkeervakken inclusief laadpalen.
Ambitie: Bestrijding ongedierte.			
E	Gecoördineerde aanpak voor ongediertebestrijding	E.1	De beheersing van de eikenprocessierups voeren we uit volgens het beheersingskader eikenprocessierups. De opvang voor zwerfdieren is ondergebracht bij stichting ROZE in Eindhoven. Meldingen over ratten worden doorgezet naar een gespecialiseerd bedrijf. Wij monitoren de meldingen. Als de overlast echt specifiek en aantoonbaar door een particulier wordt veroorzaakt dan betaalt deze zelf voor de bestrijding. Bij overlast door andere insecten of ongedierte wordt advies ingewonnen bij het Kennis- en Adviescentrum Dierplagen. Afhankelijk van dit advies treft de gemeente maatregelen.

Afwijkingen ten opzichte van de planning (geld, tijd, inhoud):

7.2-B.1: In het kader van klimaatadaptatie nemen we maatregelen in de openbare ruimte om de gevolgen van hitte/droogte en wateroverlast beter te ondervangen.
Het onderzoek is opgestart. Er bleek echter meer tijd nodig te zijn om de voorgeschiedenis en alle ruimtelijke ontwikkelingen goed in beeld te krijgen. Daar is de afgelopen maanden op gefocust. Naar verwachting zullen de gesprekken die hieruit voortkomend gevoerd moeten worden niet meer allemaal in 2023 plaatsvinden.

7.2-B.3: In het kader van klimaatadaptatie nemen we maatregelen in de openbare ruimte om de gevolgen van hitte/droogte en wateroverlast beter te ondervangen.
De aanleg van een hemelwaterader op de Wilhelminalaan als onderdeel van het Centrumplan.
De uitvoering van het Centrumplan is nog niet gestart. De verwachting is daarom dat het in 2023 niet meer lukt om een hemelwaterader op de Wilhelminalaan aan te leggen.

7.3-A1: Om recycling te stimuleren, sturen op grondstoffen en niet (meer) op afval.
Het mobiele scheidingsstation gaat definitief door en heeft als startdatum ca. 1 april 2024 (i.v.m. bestelling elektrisch voertuig).

7.3-B.1: Alternatief voor restafvalzak.
Het onderzoek wordt doorgeschoven naar 2024. Dit als gevolg van personele wisselingen en het zoeken naar een alternatief voor de huidige milieustraat.

7.3-C.1: Minder afvaldumping
Met Kempenplus wordt gewerkt aan een betere registratie van de dumpingen, dit ten behoeve van de monitoring. Ook de werkwijze in het handhavingstraject (o.a. bestuurlijke boete) wordt opnieuw beoordeeld.

7.4-D.1: Extra laadpalen voor elektrische voertuigen
Het verkeersbesluit voor de aanwijzing van parkeerplaatsen (naast de beoogde laadpalen) is genomen. De laadpalen die niet onderhavig zijn aan bezwaar zijn inmiddels geplaatst.

7.4-E.1: Gecoördineerde aanpak voor ongediertebestrijding
De beheersing van de eikenprocessierups voeren we uit volgens het beheersingskader eikenprocessierups. Monitoring van de plaagdruk heeft afgelopen periode alleen plaatsgevonden op basis van meldingen en niet op basis van structurele controle. Dit vanwege een gebrek aan personele capaciteit.

Afwijkingen in investeringskredieten (geld, tijd inhoud):

Herinrichting Voort (vervanging riolering 2019 en 2022)

Op de Voort zijn verschillende bodemverontreinigingen aangetroffen die gesaneerd moeten worden. De extra kosten zijn op dit moment nog niet inzichtelijk. Daarnaast is er ook archeologische begeleiding noodzakelijk net zoals opsporing van niet-gesprongen explosieven. Dit is pas bekend geworden na het uitvoeren van diverse onderzoeken. De aanvullende kosten hiervan zijn respectievelijk € 63.700 voor de archeologische begeleiding en € 39.500 voor de detectie van niet-gesprongen explosieven. Voor de detectie van niet-gesprongen explosieven kan een deel van de kosten (68%) via de bommenregeling gemeentefonds teruggevraagd worden. Hierover wordt uw raad nog gevraagd een besluit te nemen. Het Rijk heeft dat namelijk verplicht gesteld en is een voorwaarde voor de vergoeding. De herinrichting zou voor 2024 afgerond worden. Gezien de aanvullende saneringen en begeleiding is dit niet haalbaar en wordt de herinrichting einde van het eerste kwartaal 2024 afgerond. Dit wordt in de 1e berap 2024 bijgeraamd.

Majeure thema's:

Vervangen van glasbakken ondergronds

Er loopt op dit moment een traject met Brabantse gemeentes voor een uit te zetten aanbesteding voor het gezamenlijk inkopen van ondergrondse containers voor meerdere afvalstromen. In 2024 gaat er een inventarisatie plaatsvinden voor Reusel- De Mierden op welke locatie een ondergrondse container wenselijk zou kunnen zijn en wat dat aan extra kosten met zich mee brengt.

Grondstoffencentrum

Als gevolg van het niet door gaan van een gezamenlijke grondstoffencentrum op het KBP moet een heroverweging plaatsvinden ten aanzien van het grondstoffencentrum. Voortzetting van de samenwerking met de gemeente Bladel of het bouwen en exploiteren van een eigen grondstoffencentrum. Hiervoor is eerder een inventarisatie gestart die in de afrondende fase is. Er wordt eind 2023/begin 2024 een keuzenotitie voorgelegd. Vervolgens wordt deze uitgewerkt in een voorstel.

Visie Water en Riolering 2024-2028

Ter vervanging van het VGRP worden een Visie Water en Riolering en een Programma Water en Riolering opgesteld. Uw raad neemt eind 2023 een besluit over de financiële consequentie hiervan.

Financiële bijstellingen:

Gemeentelijke bijdrage GGD (€ 45.000 nadeel, structureel in 2023)

Middels de 1e begrotingswijziging 2023 is de bijdrage van de gemeente Reusel-De Mierden aan de GGD met € 45.455 toegenomen. Deze moet bijgeraamd worden. De begrotingswijziging omvat drie mutaties.
-De eerste mutatie op de Programmabegroting 2023 gaat over de financiële gevolgen van het op orde brengen van informatieveiligheid, archiefbeheer en risicomanagement binnen de GGD. Om alle verbeterpunten op te pakken is extra budget nodig.
-De tweede mutatie betreft de inhoudelijke en financiële harmonisatie van het Basisaanbod Preventie (BAP) JGZ 0-4. Voor de gemeente Reusel-De Mierden gaat het om € 5.452 kostenmindering.
-De derde mutatie betreft de indexcorrectie 2023 als gevolg van met name het (voorlopige) nieuwe Cao-akkoord en de prijsstijgingen. Mocht het definitieve Cao-akkoord substantieel afwijken van het voorlopige akkoord, dan vindt nog een aanvullende indexcorrectie plaats. Voor de indexering die gehanteerd wordt voor de berekening van de jaarlijkse gemeentelijke bedragen zijn afspraken gemaakt tussen gemeenten en de vier gemeenschappelijke regelingen. De stijging van kosten is dermate hoog dat de GGD deze niet met de algemene reserves kan opvangen. De GGD heeft berekend dat de indexering voor 2023 met 6,5% verhoogd moet worden om deze kosten te kunnen opvangen.

Gemeentelijke bijdrage ODZOB (€ 128.073 nadeel, structureel in 2023)

Middels de 1e begrotingswijziging 2023 is de bijdrage van de gemeente Reusel-De Mierden aan de ODZOB met € 48.073 toegenomen. Deze moet bijgeraamd worden. De kosten voor juridische advisering vallen naar verwachting € 80.000 hoger uit dan geraamd. Dit heeft te maken met de vele en langlopende handhavingszaken die er in de gemeente spelen.

Bijstelling middelen energieproject (€ 174.362 budget, budgettair neutraal)

We hebben in 2022/2023 een spuk uitkering van totaal € 174.362 ontvangen voor eigenaar-bewoners met een verhoogd risico op energiearmoede, eenmalig te ondersteunen bij het verduurzamen van hun woning. Met dit budget kunnen woningen van deze inwoners blijvend verduurzaamd worden. Het gaat dan om aanpassingen aan de woningen door spouw-, (eenvoudige) dak-, of vloerisolatie, of glasisolatie eventueel met vervanging van het kozijn en/of ventilatie. Gemeente Reusel-De Mierden kiest ervoor deze groep inwoners te helpen en die met grotere isolatiemaatregelen het energieverbruik echt omlaag kan brengen. Voor het beschikbaar stellen van het budget zal een tijdelijke subsidieregeling worden opgesteld en ter

goedkeuring aan het college worden voorgelegd. Het doel is om in het najaar met de uitvoering bezig te zijn. Na de zomervakantie zal de aanbestedingsprocedure voor dit project starten.
De begroting is hier nog niet op bijgesteld. De bijstelling is budgettair neutraal.

Subsidie CDOKE (€ 270.413 budget, budgettair neutraal)
CDOKE is een tijdelijke regeling vanuit de RVO (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland) ter vergroting van de Capaciteit van Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid. Gemeenten en provincies kunnen voor loonkosten (eigen personeel en inhuur) subsidie krijgen om klimaat- en energiebeleid uit te voeren. De gemeente Reusel-De Mierden heeft een subsidie ontvangen van € 270.413. De begroting is hier nog niet op bijgesteld. De bijstelling is budgettair neutraal.

Mutaties begrotingswijziging GRSK (2023) (€ 185.000 nadeel, structureel in 2023)
Zoals in programma 0 onder 0.1-A.1 al is aangegeven, levert de begrotingswijziging van de GRSK per saldo een nadeel op van € 216.969 structureel. Daarvan heeft € 185.000 betrekking op programma 7.

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten					
Programmabegroting 2023-2026	-3.279				
Programmabegroting 2024-2027		-3.608	-3.738	-3.815	-3.954
Begrotingswijziging tot 2e berap 2023	-546				
Effecten 2e berap 2023 (structureel)	-358				
Effecten 2e berap 2023 (incidenteel)	-445				
Totaal Lasten	-4.628	-3.608	-3.738	-3.815	-3.954
Baten					
Programmabegroting 2023-2026	2.604				
Programmabegroting 2024-2027		2.739	2.849	2.891	2.995
Begrotingswijziging tot 2e berap 2023	60				
Effecten 2e berap 2023 (structureel)					
Effecten 2e berap 2023 (incidenteel)	445				
Totaal Baten	3.109	2.739	2.849	2.891	2.995
Saldo baten en lasten na 2e berap 2023	**-1.519**	**-869**	**-889**	**-924**	**-959**

Programma 8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening, Stedelijke vernieuwing (VHROSV)

Portefeuillehouder	Thema
Wethouder Van de Noort	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, transitie intensieve dierhouderij, vergunningen, beheer onroerend goed, woningbouwprojecten, centrumvisie
Wethouder Rombouts	Handhaving RO-vergunningen

Wat gaan we doen?

8.1 Ruimtelijke ordening			
Ambitie: Gebiedsontwikkeling mogelijk maken.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
A	Faciliteren en stimuleren van gewenste gebiedsontwikkelingen.	A.1	We starten een pilot gebiedsontwikkeling. Na twee jaar wordt de pilot geëvalueerd. Hiervoor wordt een plan van aanplak opgesteld, middelen beschikbaar gesteld en een (externe) projectleider aangesteld. De gebieden worden geselecteerd in overleg en op basis van prioritering en beschikbare ambtelijke capaciteit.
Ambitie: Implementatie Omgevingswet.			
B	Klaar zijn voor de implementatie van de Omgevingswet.	B.1	Afhankelijk van de datum inwerkingtreding doen we wat we minimaal moeten doen voor de implementatie Omgevingswet en houden daarbij oog voor een goede dienstverlening en behoud van voldoende capaciteit.
Ambitie: Herbestemming van vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen (VAB) is maatwerk.			
C	Maatwerk leveren bij herbestemming vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen.	C.1	We gaan het gesprek aan met de initiatiefnemer en leveren maatwerk waarbij gekeken wordt naar de ‘juiste ontwikkeling op de juiste plaats’. De ervencoach is daarbij het eerste aanspreekpunt. Bij herbestemming hebben we aandacht voor eventuele signalen van ondermijning. Daarnaast blijven we investeren in een goede werkrelatie met de provincie en andere ketenpartners.
Ambitie: Aantrekkelijk centrumgebied Reusel.			
D	Een bruisend boodschappencentrum in Reusel.	D.1	Een bruisend en aantrekkelijk boodschappencentrum conform de centrumvisie en het bestemmingsplan stedelijk gebied, centrum Reusel. Start is afhankelijk van de uitspraak van de Raad van State inzake het bestemmingsplan stedelijk gebied, centrum Reusel. Maatwerk wordt gehanteerd voor herbestemming van vrijkomende winkelpanden buiten het centrum. Werkzaamheden die niet afhankelijk zijn van het bestemmingsplan worden gefaseerd en uitgevoerd.
E	Voorkomen van leegstand in het gemeentehuis.	E.1	De gesprekken over de invulling van de lege ruimten worden weer opgepakt na indiensttreding nieuwe beleidsmedewerker vastgoed en zijn ook afhankelijk van ontwikkelingen rondom nieuwbouw De Kei.
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)			
Ambitie: Bestaand actief grondbeleid voortzetten en differentiëren van grondprijzen.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
A	Een actief en strategisch grondbeleid.	A.1	We zetten het bestaande grondbeleid conform de Nota Grondbeleid voort.

B	Woningen voor iedere doelgroep en naar behoefte van elke kern.	B.1	We peilen per kern bij onze inwoners en dorpsraad wat de behoefte is.
		B.2	De grondprijzen worden in een grondprijzenbrief gepubliceerd. Conform de Nota grondbeleid wordt een externe deskundige ingeschakeld voor een advies over de grondprijzen.
8.3 Wonen en bouwen			
Ambities: Het bouwen van meer woningen heeft onze prioriteit, voor elke doelgroep en in elke kern.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
A	Bouwen van 488 woningen in de periode 2022-2026.	A.1	In de gemeentelijke woningbouwopgave voor de periode 2022-2026 zijn al extra woningen toegevoegd. De gemeente faciliteert de woningbouwopgave waar het kan volgens de vastgestelde prioritering. De planning is niet altijd haalbaar vanwege uitvoeringsproblemen, zoals de trage behandeling van bezwaren bij Raad van State, gebrek aan ambtelijke capaciteit en voortgang in planvorming bij initiatiefnemers.
B	Woningen voor elke doelgroep.	B.1	We geven uitvoering aan de vastgestelde Kempische woonvisie en hanteren hierbij de bijbehorende regionale begrippenlijst.
C	Realisatie voldoende woningen in elke kern.	C.1	We faciliteren woningbouwinitiatieven en kijken daarbij altijd vooruit naar nieuwe mogelijkheden en initiatieven om zo te kunnen voorzien in de woningbouwbehoefte. Wij handelen pro-actief en zijn hierover waar nodig in overleg met onze ketenpartners.
D	Verhogen aanbod sociale huurwoningen	D.1	Het onderwerp beschikbaarheid sociale huurwoningen maakt onderdeel uit van de prestatieafspraken met de woningbouwcorporaties.
Ambities: We trekken op het thema woningbouw samen op met de andere Kempengemeenten.			
	Maatschappelijk effect / Resultaat		Inspanning 2023
E	Samenwerken in de Kempen op het gebied van woningbouw.	E.1	Wij hebben contact en hebben afstemming met de Kempengemeenten over de regionale woningbouwopgave. Deze woningbouwopgave vormt ook een onderdeel van de Kempische Ontwikkelstrategie. De Kempische Woonvisie vormt hiervoor de basis. Deze ontwikkelstrategie wordt nader uitgewerkt en wordt in het najaar van 2022 aan de raad voorgelegd.
Ambitie: Goede huisvesting voor arbeidsmigranten.			
F	Goede huisvesting van arbeidsmigranten	F.1	We geven uitvoering aan het vastgestelde Ruimtelijk afwegingskader voor de huisvestiging van arbeidsmigranten en toetsen initiatieven hieraan.
Ambitie: Geschikte woningen voor inwoners met een zorgbehoefte.			
G	Stimuleren en faciliteren van verschillende woonvormen zodat mensen met een zorgbehoefte geschikt kunnen wonen.	G.1	We stellen een Kempische woonzorgvisie inclusief toetsingskader op en deze wordt in 2023 aan de raad aangeboden.

Afwijkingen ten opzichte van de planning (geld, tijd, inhoud):

8.1-A.1: Faciliteren en stimuleren van gewenste gebiedsontwikkelingen.
Deze pilot is uitgesteld naar 2025.

8.1-B.1: Klaar zijn voor de implementatie van de Omgevingswet.
We doen wat nodig is voor de implementatie Omgevingswet welke in werking treedt op 1 januari 2024 en houden daarbij oog voor een goede dienstverlening en behoud van voldoende capaciteit.

8.1-D.1: Een bruisend boodschappencentrum in Reusel.
Het bestemmingsplan is sinds 17 augustus 2023 onherroepelijk waarna met de uitvoering is gestart.

8.1-E.1: Voorkomen van leegstand in het gemeentehuis
Op dit moment is er geen leegstand in het gemeentehuis vanwege huisvesting verenigingen i.v.m. nieuwbouw van de Kei.

8.3-E.1: Samenwerken in de Kempen op het gebied van woningbouw
In 2023 zijn de Kempengemeenten gestart met de actualisatie van de Kempische visie op Wonen.
Tevens is in 2023 het traject vervolg ontwikkelstrategie De Kempen gestart, waarbij het college van B&W de opdracht krijgt;

- om samen met de colleges van Bergeijk, Bladel en Eersel te komen tot een voorkeursscenario voor de ontwikkeling van de Kempen tussen 2030 en 2040;
- na vaststelling van dit voorkeursscenario in de gemeenteraden dit scenario uit te werken in een strategische koers op ruimtelijk-fysiek en sociaal-maatschappelijk vlak.

8.3-G.1: Stimuleren en faciliteren van verschillende woonvormen zodat mensen met een zorgbehoefte geschikt kunnen wonen
De Kempische woonzorgvisie is in april 2023 vastgesteld en zijn nu bezig met de uitwerking van uitvoeringsprogramma.

Afwijkingen in investeringskredieten (geld, tijd inhoud):
Geen afwijkingen in investeringskredieten.

Majeure thema's:
Implementatie Omgevingswet
We werken volop aan de implementatie van de Omgevingswet. Belangrijke activiteiten zijn o.a.:

- Binnen de regio ZO Brabant hebben we met alle partners samenwerkingsafspraken gemaakt om te zorgen dat de processen voor het behandelen van vergunningaanvragen en meldingen goed zijn ingericht. We houden regionale ketentesten om te oefenen of alles goed werkt binnen de nieuwe digitale systemen.
- Voor het nieuwe omgevingsplan gaan we werken met de structuur die gemeente Eindhoven ook toepast. Het is van belang om regionaal zoveel mogelijk gebruik te maken van dezelfde structuur en basisopbouw voor onze klanten en onze partners. We werken ook aan een handboek over hoe je gaat werken met het nieuwe omgevingsplan. Dit om nieuwe initiatieven zoveel mogelijk te kunnen faciliteren.
- We werken samen met o.a. VTH aan een goede informatie voorziening en dienstverlening omdat bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet meer vragen gaan komen.
- Als eind 2024 de Kempense Ontwikkelstrategie gereed is starten we het traject om te komen tot een omgevingsvisie.

Kempische ontwikkelstrategie
In 2023 is het traject vervolg ontwikkelstrategie De Kempen gestart, waarbij het college van B&W de opdracht krijgt;

- om samen met de colleges van Bergeijk, Bladel en Eersel te komen tot een voorkeursscenario voor de ontwikkeling van de Kempen tussen 2030 en 2040;
- na vaststelling van dit voorkeursscenario in de gemeenteraden dit scenario uit te werken in een strategische koers op ruimtelijk-fysiek en sociaal-maatschappelijk vlak.

Financiële bijstellingen:
Opstellen gebiedsvisie landgoed Wellenseind en directe omgeving (€ 50.000 voordeel in 2023 en € 50.000 nadeel in 2024, incidenteel)
De werkzaamheden voor het opstellen van de gebiedsvisie starten in 2023 en naar verwachting is deze visie in 2024 gereed. De raad heeft hiervoor een budget van € 50.000 beschikbaar gesteld en dit wordt overgeheveld van 2023 naar 2024.

Mutaties begrotingswijziging GRSK (2023) (€ 189.000 voordeel, structureel in 2023)
Zoals in programma 0 onder 0.1-A.1 al is aangegeven, levert de begrotingswijziging van de GRSK per saldo een nadeel op van € 216.969 structureel. Daarvan heeft € 189.000 betrekking op een voordeel in programma 8.

Inhuur Team Ruimtelijke Ontwikkeling (€ 67.000 nadeel, structureel in 2023)
Er dient een bijraming van € 67.000 plaats te vinden voor de inhuur binnen team RO. Dekking wordt gevonden door een onttrekking uit de bestemmingsreserve Ontwikkeling Buitengebied van € 67.000 (onttrekking reserve is verantwoord in programma 0).

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten					
Programmabegroting 2023-2026	-4.209				
Programmabegroting 2024-2027		-3.936	-3.226	-3.279	-3.778
Begrotingswijziging tot 2e berap 2023	-830				
Effecten 2e berap 2023 (structureel)	121				
Effecten 2e berap 2023 (incidenteel)	50	-50			
Totaal Lasten	-4.868	-3.986	-3.226	-3.279	-3.778
Baten					
Programmabegroting 2023-2026	2.876				
Programmabegroting 2024-2027		2.638	1.956	1.950	2.387
Begrotingswijziging tot 2e berap 2023					
Effecten 2e berap 2023 (structureel)					
Effecten 2e berap 2023 (incidenteel)					
Totaal Baten	2.876	2.638	1.956	1.950	2.387
Saldo baten en lasten na 2e berap 2023	**-1.992**	**-1.348**	**-1.270**	**-1.329**	**-1.391**

Opvolging rapportage interim controle accountant

Als voorbereiding op de jaarrekeningcontrole voert de accountant in het najaar een interim controle uit. Over de bevindingen wordt een rapport uitgebracht. In deze paragraaf geven we de adviezen en aanbevelingen weer, die door de accountant zijn gegeven naar aanleiding van de interim controle 2022. Daarbij geven wij onze reactie weer.

Proces	Paragraaf	Bevinding	Prioriteitstelling 2022	Prioriteitstelling 2021
Algemeen	3.1	Invoering rechtmatigheidsverantwoording	Ontwikkeling	Ontwikkeling
Algemeen	3.2	Verantwoordingsafspraken uitbestede taken sociaal domein	Laag	Middel
Verbijzonderde interne controle	3.3	Uitvoering verbijzonderde interne controle	Middel	Middel
Verbijzonderde interne controle	3.4	Fiscale beheersing	Laag	Middel
Inkoop en aanbesteding	3.5	Contractenregistratie en beheer	Middel	Middel
Inkoop en aanbesteding	3.6	Prestatieverklaringen/autorisatie facturen	Middel	Middel
Crediteuren en betalingen	3.7	Doorbreking functiescheiding	Middel	Hoog
Subsidies	3.8	Documentatie beoordeling subsidieverantwoordingen	Laag	Laag

Hoog	Het risico op materiële fouten in de jaarrekening is hoog en de bevinding dient voor aanvang van de jaarrekeningcontrole opgelost te worden.
Middel	Het risico op materiële fouten in de jaarrekening is aanwezig. Het proces loopt niet optimaal en wij adviseren u de aanbeveling op te volgen.
Laag	Het risico op materiële fouten in de jaarrekening is beperkt. Het proces loopt nagenoeg optimaal, echter voor een verder optimalisatie adviseren wij u de aanbeveling op te volgen.
Opgevolgd	De aanbeveling uit voorgaande jaren is in voldoende mate opgevolgd. Het risico op materiële fouten in de jaarrekening is zeer beperkt en het proces is verder geoptimaliseerd.
Ontwikkeling	Deze aanbeveling ziet niet toe op risico's voor de jaarrekening maar betreft een toekomstige ontwikkeling.

1. *Invoering rechtmatigheidsverantwoording*

Advies: Ondanks dat dit thema binnen de gemeente op de agenda staat, heeft Reusel-De Mierden nadrukkelijk nog een belangrijke slag te maken zeker gezien de vacatures bij de financiële afdeling.

Opvolging:

Wij zijn ons bewust van de taken die er ingaande het boekjaar 2023 bijkomen en bereiden ons daarop zo goed mogelijk voor. De vacature voor medewerker interne controle is per mei 2023 ingevuld. De controles lopen. We zijn nog niet op het gewenste niveau, maar mede door inhuur van personeel zetten we wel stapjes in de goede richting.

2. *Verantwoordingsafspraken uitbestede taken sociaal domein*

Advies: Inmiddels zijn er verantwoordingsafspraken gemaakt over de uitgaven aan zorgleveranciers met de GRSK. Voor de uitkeringen welke uitgevoerd worden door KempenPlus ontbreken deze afspraken nog steeds. Wij adviseren deze op korte termijn te evalueren, met als doel het jaarrekeningproces te versnellen.

Opvolging:

Wij begrijpen dat er in het kader van de veranderde rollen inzake de rechtmatigheidsverantwoording nadere afspraken moeten worden gemaakt met GRSK en KempenPlus. Met KempenPlus moet de wijze van verantwoording van uitkeringslasten sowieso nog nader worden vastgelegd. Wij gaan dezelfde afspraken maken als andere GRSK- en KempenPlusgemeenten.

3. *Uitvoering verbijzonderde interne controle*

Ten aanzien van de uitvoering van de verbijzonderde interne controle heeft de accountant een aantal adviezen gegeven. Deze adviezen hebben betrekking op het opstellen van de werkprogramma's, waarbij de nadruk ligt op het beheersen van de risico's.

Opvolging:

De invulling van vacatures in combinatie met een moeilijke arbeidsmarkt, maakt het lastig voldoende tijd vrij te maken. Wij zijn ons echter bewust van de taken die te doen staan en geven daar zo optimaal mogelijk invulling aan. Per 1 mei 2023 startte een nieuwe medewerkster, die onder meer taken op dit gebied zal gaan uitvoeren. Voor een aantal processen zijn risicogerichte controleactiviteiten beschreven. De uitvoering loopt.

4. *Fiscale beheersing*

Advies: Om de grootste risico's te mitigeren inzake de totstandkoming van een juiste aangifte adviseren wij om een algeheel Tax Control Framework op te stellen voor alle fiscale onderdelen (bijv. BTW, BCF en Loonheffing) en deze te integreren in de VIC functie.

Opvolging:

De opstelling van de algeheel Tax Control Framewerk voor alle fiscale onderdelen, heeft op dit moment geen prioriteit, gelet op andere taken en de werkdruk die reeds op de organisatie drukt. In voorkomende gevallen waarin twijfel bestaat rondom fiscale vraagstukken of de interpretatie daarvan, vindt vooraf ambtelijke afstemming plaats met de belastingdienst.

5. *Contractenregistratie en beheer*

Advies: Verder professionaliseren van de contractregistratie en het contractbeheer.

Opvolging:

Vooralsnog zien wij geen dringende noodzaak voor verdere acties, behalve het blijvend stimuleren van mensen om zaken op de juiste wijze te registreren in systemen die daarvoor aanwezig zijn. Wij vragen voortdurend aandacht voor een juist gebruik van de informatievoorziening. Bovendien zijn de grote aanbestedingen belegd bij Bizob, die daarop ook zelf contractmanagement doet.

6. *Prestatieverklaringen / autorisatie facturen*

Advies: Waar nodig functiescheiding in te bouwen tussen de functionaris die vaststelt dat de diensten of goederen zijn geleverd (de prestatieverklaarder) en een functionaris die vaststelt dat de lasten conform de inkoopovereenkomst zijn en passen binnen het budget (de budgethouder). Tevens is het advies om beleid te ontwikkelen rondom het documenteren van de prestatieverklaring, bij voorkeur niet binnen het financiële systeem.

Opvolging:

Juist om tegemoet te komen aan opmerkingen van de accountant hebben wij binnen de VIC extra aandacht voor prestatieverklaringen. Het controleplan is onderwerp van overleg geweest met de accountant. Aandachtspunten vanuit die hoek zullen wij indien mogelijk meenemen in de verdere uitwerking, waarover we in goed overleg blijven met de accountant. De omvang van onze organisatie maakt het naar onze mening onmogelijk om op een zinvolle wijze functiescheiding aan te brengen tussen de prestatieverklaarder en de budgethouder.

7. *Doorbreking functiescheiding*

Advies: Nagaan of een striktere functiescheiding binnen het administratieve proces van inkoopfacturen tot de mogelijkheden behoort.

Opvolging:

Wij beseffen dat autorisatiematrixen niet beschikbaar waren tijdens de interimcontrole. Deze zullen bij de jaarrekeningcontrole wel aanwezig zijn. Hetzelfde geldt ten aanzien van een overzicht m.b.t. het gebruik van bevoegdheden op de Raborekening, waarvoor controles overigens al meerdere jaren aantonen dat het nooit om belangrijke bedragen gaat. Bovendien is de limiet op die rekening neerwaarts bijgesteld.
Binnen de interne controles zullen periodiek overzichten geproduceerd worden m.b.t. het onbedoelde gebruik van (combinaties van) bevoegdheden door medewerkers van de financiële administratie/planning & control.
Wij zien geen deugdelijke en werkbare mogelijkheden om grote aanpassingen ten aanzien van functiescheiding door te voeren.

8. *Documentatie beoordeling subsidieverantwoordingen*

Advies: Zichtbaar vastleggen van de subsidiebeoordelingen.

Opvolging:

De subsidieregels zijn inmiddels vereenvoudigd, waardoor de beoordelingen en de vastlegging daarvan eenvoudiger zouden moeten worden.